

Obrana

**Noví
vrtuľníkari**

**Bojová
strel'ba**

Reprezentanti Dukly:
zlatá Elena
strieborný Michal
bronzový Jozef

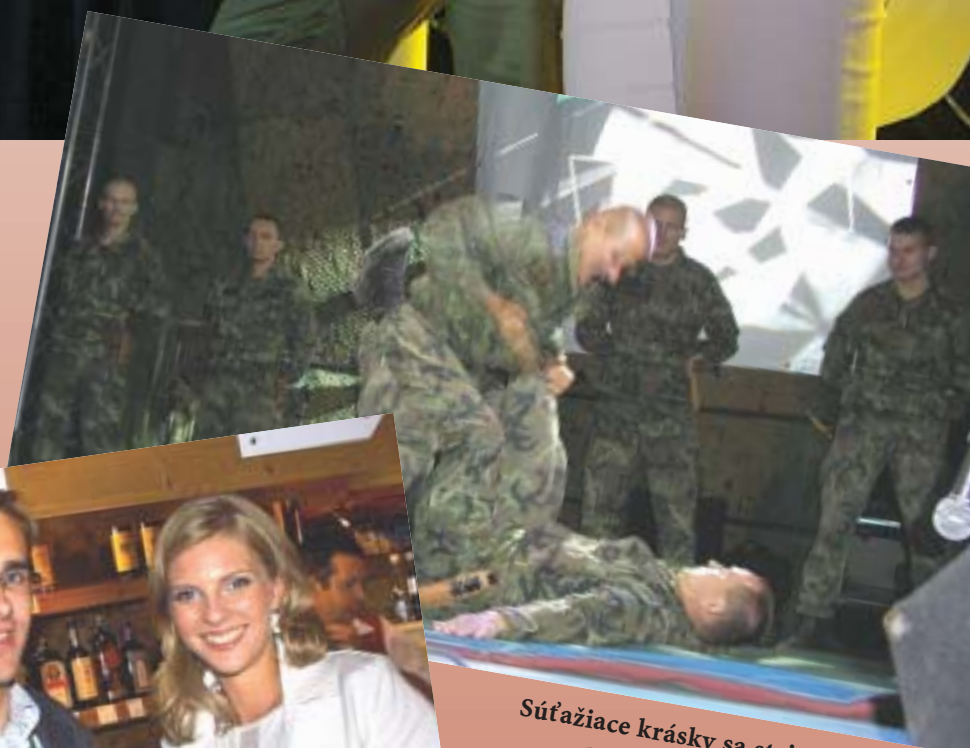

Krásne ženy, mužní vojaci

V polovici leta sa pri vodnej nádrži Domaša stretli obyvatelia regiónu, rekreanti, vojaci Ozbromených síl SR a veľké množstvo ženskej krásy. V spolupráci s obcou Bžany, Rádiom Flash a MO SR sa tu uskutočnila súťaž krásy Miss Domaša 2004. Program otvorili prelety lietadiel Zlín a ukážka schopností vrtuľníka Mi 24. Po nich nasledoval zoskok bardejovských výsadkárov z vrtuľníka Mi 17 a celý program pod konferenčianskou taktovkou Marianny Ďurianovej a Michala Hudáka sa rozprúdil. V rámci tradičnej úvodnej choreografie súťaží o titul miss nemohlo chýbať spovedanie kandidátok na kráľovnú krásy a promenáda. Tá sa tentoraz uskutočnila v spodnej bielizni značky Clemantis. V rámci symbiózy ženskej krásy a vojenskej profesionality nasledovali ukážky bojových umení príslušníkov 2. prieskumného práporu z Bardejova. Vtedy sa odborná porota pod vedením štátneho tajomníka MO SR Martina Fedora a ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií Pavla Prokopoviča dohodla na víťazke. V tohtoročnej súťaži krásy Miss Domaša 2004 zvíťazila 19-ročná Zuzana Lazorová, čerstvá absolventka gymnázia pochádzajúca z Drienova pri Prešove. Celý program zavŕšil hodinový koncert skupiny Hex.

Text a foto
Peter MICHNICA

Miss Domaša Zuzana
Lazorová (v strede)
s vicemisskami Danielou
Macekovou a Kristínou
Konečnou

Súťažiaci krásy sa striedali
na pódiu s vojenskými
profesionálmi

Štátny tajomník MO SR
Martin Fedor bol hosťom
Miss Domaša už druhý raz

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 17/2004
Do výroby zadané: 12. 8. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
Tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA
Tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
Tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Vedúca vydania a jazyková úprava:
PhDr. Zuzana KRÚTKA
Tel.: 0960 313 058

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
Šustekova 8, 851 04 Bratislava - Petržalka
Korešpondencia: P. O. Box 17
850 05 Bratislava
Tel./fax: 02/6720 1931-33 – predplatné
E-mail: predplatne@press.sk
knihy@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

*Nevyžiadaná a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.*

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Nová generácia vrtuľníkarov . . . 4 – 5

Vzdelávanie profesionálov . . . 6 – 7

Partneri v NATO 8

Rudolf Michalka:
Cyperská misia na výbornú 9

Administratívny informačný
systém 10 – 11

Technika – Drobničky 12 – 13

Stará vojenská technika
v Bruseli 14

Martinský koniec i začiatok 16

Brig. generál M. Maxim:
Prelomový rok 17

Po stopách
2. čs. parabrigády 18 – 19

Slávne zbrane:
Ťažký križník USS Houston 20

História:
Maršal Hadik a jeho odkaz 21

Naši partneri 22

Ženy v armáde 23

Sťahovanie delostrelcov 24 – 25

Kurz bojovej strelby 26 – 27

Aktuálne 28

V Rašove pokračujú 29

Armádni športovci
úspešní na OH 30 – 31

Oddych 33 – 34

Súťaž 35

Fotografia na titulnej strane:

Slovenská vodná slalomárka Elena Kaliská, členka AŠK Dukla Banská Bystrica, sa suverénym časom 210,03 stala 18. augusta 2004 olympijskou víťazkou K1. Je to prvý olympijský kov slovenskej kajakárky, ktorá si tak dala najkrajší darček k meninám

Foto TASR

Editoriál

Z prvých štyroch olympijských medailí získali v Aténach pre Slovensko traja príslušníci Armádného športového klubu Dukla Banská Bystrica: zlato, striebro aj bronz. Úžasné. Samozrejme, aj po uzávierke tohto čísla sme vymenili dve strany, aby sme ich opätovne mohli bližšie predstaviť a podeliť sa s nimi o radosť zo skvelého úspechu slovenského - a aj vojenského športu. Elenke Kaliskej, Michalovi Martikánovi a Jozefovi Göncimu spomedzi príslušníkov Dukiel patria v kronike slovenského vojenského športu tie najčestnejšie strany. No a keďže takáto kronika ešte nebola v skutočnosti vydaná, medailová úroda môže byť impulzom pre nášho kolegu Jozefa Michnicu, skutočného znalca armádného športu na Slovensku, aby zosumarizoval všetky relevantné údaje, štatistiky i fotografie...

Popri radoosti z úspechov našich športovcov je v rezorte aj more úloh a povinností, ktoré treba riešiť. Začínajúc vojenským školstvom (situácii v Košiciach sa budeme venovať v niektorom z ďalších čísel), až po transformáciu útvarov v Martine aj v Jelšave. O situácii v silách výcviku a podpory hovorí ich veliteľ brigádny generál Milan Maxim a o vývoji na Cypre riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka MO SR Rudolf Michalka, ktorý tam donedávna pôsobil ako diplomat. Do pozornosti dávam aj stranu, ktorú venujeme vojenskej histórii. Doktor Segeš na nej približuje postavu vojvodcu maršala Hadika. Nuž, keď som bol na jednej konferencii ubytovaný v budapeštianskom reprezentačnom hoteli maďarských ozbrojených síl, ktorý niesol Hadikovo meno a kde dominovala jeho obrovská olejomalba, až ma zamrzelo, že doma na tomto slávneho slovenského rodáka zabúdame. Ako keby dejiny Rakúsko-Uhorska neboli aj dejinami Slovenska. O to viac nás môže tešiť, že minister obrany Juraj Liška súhlasil s návrhom, aby novozriadená Národná akadémia obrany v Liptovskom Mikuláši niesla práve jeho meno.

Milí čitatelia, možno ste si všimli, že pod menom nášho dlhoročného špičkového vojenského redaktora (kedysi stíhacieho pilota a učiteľa lietania) podplukovníka Andreja Gáfrika pridávame aj informáciu, že už pôsobí v Inštitúte bezpečnostných a obranných štúdií. Nuž, nečudovali sme sa, že dostal ponuku z tohto dôležitého rezortného pracoviska. V oblasti domácej a zahraničnej vojenskej techniky a armád sa totiž orientuje podobne ako naši olympijskí medailisti Elenka a Michal vo vodnoslalomárskom kanále. Andrej však ústretovo aj naďalej spolupracuje s našou redakciou, hoci na tri mesiace sa s jeho príspevkami budeme musieť rozlúčiť. Odcestoval totiž na zahraničný kurz. Namiesto jeho seriálu o armádach NATO prinášame praktické informácie najmä pre príslušníkov rezortu obrany o systéme ADMIS.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Nová generácia vrtuľníkarov

„Takmer polovicu nášho leteckého personálu tvoria absolventi košickej akadémie, ktorí k nám prišli v posledných štyroch-piatich rokoch. Sú mladí, ambiciózni, teoreticky dobre pripravení, ale chýbajú im praktické skúsenosti. Je to pre nás starších a skúsenejších veľká výzva. Potenciál prešovskej leteckej základne nesmieme premrhať,“ povedal na margo situácie lietajúceho vrtuľníkového personálu veliteľ základne plukovník Miroslav Kelemen.

Neskôr poznamenal, že hádam najviac ich v plnení týchto cieľov v súčasnosti limituje nedostatočný počet leteckých inštruktorov. Bez nich len veľmi ťažko urýchlia výcvik najmladších pilotov. Tento rok v Košiciach neukončil štúdium ani jeden pilot. Ďalších čakajú v Prešove až o rok. Dovtedy chcú maximálne pokročiť v príprave leteckých benjamínov. Medzi nimi sa podľa slov veliteľa leteckej základne v poslednom čase ukazujú vo veľmi dobrom svetle najmä poručíci František Zsoldos a Ivo Babica. Zhodou okolností obaja pochádzajú z rodín, kde sa pilotské umenie dedí z otca na syna.

Prerušená stíhacia tradícia

Otec poručíka Zsoldosa, František senior, bol vynikajúcim stíhacím pilotom na MiG-29 a 21. Ešte pred pár rokmi udivoval technikou svojej pilotáže s MiG-21 na mnohých leteckých dňoch. Syn, ktorý sa narodil v Nových Zámkoch, po maturite na zvolenskom gymnáziu celkom prirodzene pokračoval v otcových šľapajach. Študoval na vojenskej leteckej akadémii v Košiciach.

Predpokladal, že sa stane stíhacím pilotom ako otec. Na konci štvrtého ročníka sa tento sen skončil. Poručík Zsoldos hovorí: „Bola to taká malá tragédia v celej našej rodine. Oznámili nám, že ak chceme byť pilotmi, musíme sa preorientovať na vrtuľníky. Rozhodovanie nebolo ľahké, ale nakoniec rozhodla túžba lietať. Hoci aj na vrtuľníkoch. A tak sme miesto prázdnin celé dva mesiace študovali materiálnu časť vrtuľníka, potom taktiku a aerodynamiku. Za rok sa z nás mali stať vrtuľníkári. Oproti stíhaciemu letectvu je však mnoho odlišností. Musel som zabudnúť na nejaký premet, či výkret. Lietadlo ide pri lete vždy dopredu. Vrtuľník môže visieť, ale aj cúvať, ísť do strany. V ruke treba držať aj cykliku-kolektív, nie je tu plynová páka ako v lietadle. Ale hlavne je myslenie pilota vrtuľníka úplne iné ako myslenie stíhača. Načo tajiť, v prvých rokoch štúdia sme sa ako budúci stíhací piloti pozerali na ostatných

Veliteľ základne plukovník Miroslav Kelemen verí mladým pilotom

trochu zhora. V letectve bola vždy taká nepísaná hierarchia. Na jej vrchole boli stíhači, dolu dopravní piloti a niekde medzi nimi sa nachádzali vrtuľníkári,“ ešte aj po štyroch rokoch s určitou nostalgiou v hlase porovnáva poručík Zsoldos.

V súčasnosti má na svojom konte nalietačných vyše 480 hodín. Na cvičných zlinoch a neskôr na vrtuľníkoch Mi-2 a Mi-17. Viac ako pol roka pôsobil vo funkcii druhého pilota-navigátora v misii SFOR v Bosne a Hercegovine. „Bola to pre mňa doslova škola života. Lietali sme nad cudzou krajinou s prevažne hornatým reliéfom, ktorá bola navyše na mnohých miestach zamínovaná. Čiže v prípade potreby alebo nejakých technických problémov sa nedalo hociakde

pristáť ako u nás. Ukázalo sa, že pri plnení úloh v ničom nezaostávame za našimi kolegami z armád aliancie, Holanďanmi a Britmi. Až v Bosne som plne docenil šikovnosť a improvizáčne schopnosti našich technikov. Doslova na kolene boli schopní dať dohromady vrtuľník. Dodnes si spomínam na zasneženú základňu. Bolo treba letieť. Naši technici za dve hodiny pripravili zasnežené vrtuľníky na let. Holanďania tie svoje vytlačili z hangárov, pozreli sa na oblohu a vzápätí stroje schovali. My sme už odlietali a oni ešte s otvorenými ústami pozerali na našich technikov. V takýchto okamihoch je človeku nejako teplo pri srdci a je hrdý na svoju malú krajinu a jej ľudí," spomína mladý pilot.

Po októbrovej reorganizácii by sa mal stať kapitánom vrtuľníka - veliteľom osádky. Treba však ďalej pokročiť v leteckom výcviku. Problém je v tom, že chýbajú inštruktori. Aj podľa veliteľa základne plukovníka Kelemen a veľa skúsených pilotov odišlo do zálohy a tí, čo zostali, musia plniť rôzne súčinnostné úlohy a byť pripravení na leteckú pátráciu a záchrannú službu. Mladí piloti zatiaľ nie sú takí vycvičení, aby mohli prevziať tieto úlohy. „Na druhej strane, keďže skúsení piloti sú zaneprázdnení spomínanými povinnosťami, nemôžu sa dostatočne venovať nášmu výcviku. Zatiaľ je to taký začarovaný kruh," hodnotí situáciu poručík Zsoldos.

Navyše, nie každý dobrý pilot je aj rovnako dobrý učiteľ. Taký prípad je skôr výnimkou. Veď neraz treba mladému začínajúcemu pilotovi päť aj desaťkrát vysvetliť tú istú vec. A na to nemá každý trpezlivosť...

Tretí z rodu

Poručík Ivo Babica sa narodil v Michalovciach a je už tretím pokračovateľom leteckej tradície svojho rodu. Dedo lietal ako

Predstavitelia novej nastupujúcej generácie pilotov, poručíci Ivo Babica (vľavo) a František Zsoldos

stíhač na MiG-15,17,19 i 21 v rôznych bojových leteckých útvaroch. Otec zasa vychovával v košickej leteckej škole nových adeptov lietania. Nezabudnuteľnou rodinnou udalosťou bolo, keď Ivov otec vyviezol svojho otca pri preškolení na L-39 Albatros. Druhá takáto udalosť nastala, keď Ivovi na konci tretieho ročníka v leteckej akadémii oznámili, že nebude stíhačom...

„O pilotoch vrtuľníkov sa medzi stíhačmi tradovali rôzne vtipy. Naraz som stál pred rozhodnutím. Buď sa celkom vzdať lietania alebo sa stať jedným z tých, nad ktorými sme sa neraz usmievali. Nakoniec som si uvedomil, že je lepšie lietať na hocičom ako na ničom. Aj keď dodnes mám rád výšky a vrtuľník väčšinou lieta nižšie nad zemou. Preto je pre mňa zážitok vysadzovanie výsadkárov. Vtedy sa dostanem až do výšky štyroch kilometrov, nad mraky," vysvetľuje poručík Ivo Babica svoje pohnútky. Doteraz naliel 25-ročný pilot vyše 290 hodín, z toho takmer stovku na Mi-17. Na vrtuľníky si už zvykol a cíti profesionálnu hrdosť na príslušnosť k tomuto druhu letectva. Aj keď

dovtedy, kým sa stane skutočným pánom pilotom, musí ešte nalietať množstvo hodín.

Nové možnosti

Plukovník Miroslav Kelemen je s mnohými mladými pilotmi spokojný. Uvedomuje si, že je to už trochu iná generácia ako tá jeho. Má už trochu iné sny a predstavy o tom, čo by chcel dokázať. „Sú dravejší a flexibilnejší, ako sme boli my. Na rozdiel od nás už prichádzajú zo školy dobre jazykovo pripravení. Zabezpečujeme pre nich doplnkové formy jazykového vzdelávania, aby sa dostali na úroveň STANAG 3. Nemusia začínať od základov, ako kedysi my. Celkovo k zlepšeniu znalostí angličtiny veľmi pomohla účasť príslušníkov našej základne na misii SFOR v Bosne a Hercegovine. Vedia a lepšie využívajú naplno všetky nové informačné a simulačné technológie. Naša generácia zažila len ich pomalý nástup. Na druhej strane sú nedisciplinovanejší a vedľa menej obeťovať pre celkový výsledok kolektívu," hodnotí veliteľ základne novú generáciu pilotov.

Podľa neho si už začínajú uvedomovať aj to, že práca vojenského pilota nie je na celý čas od ukončenia školy až do odchodu na dôchodok. Snažia sa čo najlepšie využiť obdobie kontraktu s ozbrojenými silami. Po našom vstupe do aliancie to pre tých najlepších z ich radov znamená okrem iného väčšiu možnosť získať vzdelanie a skúsenosti na renomovaných zahraničných vzdelávacích inštitúciách či skúsenosti z medzinárodnej spolupráce v rôznych misiách. To všetko budú môcť aj po odchode do zálohy veľmi dobre uplatniť v rôznych organizáciách a firmách, ktoré dnes prevádzkujú alebo v budúcnosti budú prevádzkovať vrtuľníky. U stíhačích pilotov je takáto možnosť minimálna. Asi len málokto si kúpi stíhačku a bude k nej potrebovať pilota...

Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Predletová príprava

Nový štart vojenského školstva

Od 1. septembra začnú na pôde bývalej Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši pôsobiť dve vzdelávacie inštitúcie: Národná akadémia obrany maršála Andreja Hadika a Akadémia ozbrojených síl. O ich poslaní sme sa zhovárali s generálnym riaditeľom sekcie vojenského vzdelávania MO SR plukovníkom gšt. Petrom ŠVECOM.

„Obe ustanovizne vznikli na základe Zákona 455/2004, ktorý NR SR prijala 30. júna tohto roka,“ konštatuje plk. Švec. Ich zriaďovateľom je ministerstvo obrany. „Národná akadémia obrany bude zodpovedať za vojenský program a režim života kadetov, ktorí budú študovať na jedinej

vysokej vojenskej škole v štáte, a tou bude práve Akadémia ozbrojených síl. Jej druhým hlavným poslaním je organizácia odborných kariérnych kurzov. Tie budú mať priamu väzbu na kariérny rozvoj, a to na všetkých úrovniach profesionálnych vojakov. Uvedené kurzy bude v rámci akadémie zabezpečovať a realizovať pracovisko s názvom Centrum kariérneho rozvoja. Národnej akadémii obrany bude veliť profesionálny vojak v generálskej hodnosti podliehajúci priamo náčelníkovi generálneho štábu,“ vysvetľuje plk. Švec.

Na čele Akadémie ozbrojených síl bude menovaný rektor. „Mal by to byť civil, čím by sa tiež zdôraznil akademický charakter tejto vysokej školy,“ mieni plk. Švec. Jej hlavným poslaním bude vysokoškolská príprava kadetov – budúcich dôstojníkov ozbrojených síl. Tiež bude zabezpečovať ďalšie vysokoškolské vzdelávanie príslušníkov OS SR.

„Základnou zmenou oproti minulosti má byť to, že samotný akademický program už nebude mať vojenský, ale rýdzo civilný obsah,“ zdôrazňuje plukovník. Dodáva, že je ale samozrejmosťou zabezpečiť dokončenie posledných dvoch ročníkov pre študentov, ktorí začali študovať ešte podľa pôvodných programov na vojenskej akadémii.

Študenti, ktorí začnú na Akadémii ozbrojených síl študovať v septembri, dokončia štúdium v júni 2008. Na základe vojenského programu štúdiá budú menovaní do hodnosti poručík a na základe akademického študijného programu získajú titul bakalár. Počas štúdiá budú mať štatút profesionálnych vojakov v prípravnej službe v pozícii kadet. Uvedené obdobie sa im bude rátať do výsluhových rokov.

„Celkový proces transformácie vojenského školstva sa týmto začal. Iste, život prinesie množstvo podnetov a informácií, ktoré ho môžu modifikovať a modernizovať, no som presvedčený, že sme na správnej ceste. Uvedená transformácia sa prakticky skončí až vtedy, keď v ozbrojených silách budú pôsobiť absolventi zo všetkých kurzov organizovaných v Národnej akadémii obrany, ako aj vysokoškolskí absolventi Akadémie ozbrojených síl. Ich kvalita bude mierkou úspešnosti tejto transformácie,“ avizuje generálny riaditeľ sekcie vojenského vzdelávania MO SR plukovník gšt. Peter Švec.

Vyššie stovky kadetov

Prijímací proces nových vysokoškolských študentov na Akadémii ozbrojených síl riadil plukovník gšt. Michal Pružinský, rektor Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši, ktorá končí svoju činnosť k 1. septembru 2004. Spýtali sme sa ho, aký bol o štúdium záujem a aké odbory vysokoškolského štúdiá sa pre novú Akadémii ozbrojených síl podarilo akreditovať.

„Po dvojročnej odmlke sme na vysokoškolské štúdium v novoakreditovaných programoch bakalárskeho stupňa prijímali nových študentov. Prihlásených bolo celkovo 825 uchádzačov. Z nich bol relatívne vysoký počet dievčat – až 30 percent. Na prijímacie skúšky sa dostavilo 439 záujemcov. Tí na začiatok absolvovali psychodiagnostické vyšetrenie a preskúšanie z telesnej výchovy. Nasledovali samotné vedomostné prijímacie pohovory z matematiky a cudzieho jazyka,“ vytráňa plk. Pružinský. Najúspešnejších 150 žiadateľov o štúdium bolo oslovených, aby sa podrobili odvodu, ak ho ešte nemajú za sebou. Tiež museli absolvovať komplexnú zdravotnú prehliadku v spádovej vojenskej nemocnici. Nie všetci vyhovelí, niektorí dali prednosť iným vysokým školám, na ktoré boli tiež prijatí. S najväčšou pravdepodobnosťou teda nastúpi na vysokoškolské štúdium do Liptovského Mikuláša od septembra niečo vyše sto študentov.

Uvádza, že v tomto akademickom roku bude otvorený štvorročný bakalársky program elektronické systémy. Druhý

program nesie názov dopravné stroje a zariadenia a je to takisto štvorročné bakalárske štúdium. Štúdium manažmentu, o ktoré bol najväčší záujem, nemohlo byť otvorené, nakoľko akreditačná komisia sa k tomuto programu vyjadrila kladne až 24. júna tohto roku, čo však už bolo príliš neskoro. Je predpoklad, že sa otvorí v budúcom školskom roku.

Vo štvrtom a piatom ročníku štúdiá vysokoškolských študijných odborov, ktoré sa vyučujú podľa doteraz platných predpisov, bude pokračovať 309 vojenských a 113 civilných študentov. V rámci externého štúdiá bude vo štvrtom a piatom ročníku pokračovať 127 externistov vojakov a 81 civilov. Pokračovať bude aj 27 frekventantov doktorského štúdiá v jednotlivých vedných odboroch. V budúcnosti Akadémia ozbrojených síl civilných vysokoškolských študentov pripravovať nebude.

*Stranu pripravil
Pavol VITKO*

Náčelník oddelenia vzdelávania a prípravy pplk. Slavomír Milan: Pohľad na dôstojníka sa mení

Reforma profesionálneho rastu vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky (OS SR) sa začala v roku 2002. Tohto roku sa v súlade s rozkazom ministra obrany číslo 5/2004 začali prvé kariérne kurzy pre dôstojníkov. Zabezpečuje ich Centrum kariérneho rozvoja Vojenskej akadémie Liptovský Mikuláš. Národná akadémia obrany v Liptovskom Mikuláši, ktorá podľa zákona vznikne dňom 1. septembra 2004, preberie toto centrum pod svoje krídla.

od hodnosti rotmajster až štábný nadrotmajster, praporčík až nadpraporčík a major až generál. Čiastočne decentralizované povyšovanie bude od nadporučíka po kapitána a od vojaka až po rotného. Povyšovanie bude konkurenčné, aby sa vybrali tí najkvalifikovanejší a najkvalitnejší adepti. Zoznamy všetkých profesionálnych vojakov zaradených na povýšenie (doba v hodnosti, doba výkonu služby a iné) bude kontrolovať povyšovacia komisia.“

Podplukovník Slavomír Milan sa narodil v roku 1959 v Prešove, kde zmaturoval na Strednej priemyselnej škole elektrotechnickej. V štúdiu pokračoval na Vysokej vojenskej škole technickej v Liptovskom Mikuláši, odbor veliteľsko-inžiniersky. Štúdium ukončil v roku 1983. V roku 1992 ukončil postragduálne štúdium na Vojenskej pedagogickej škole v Bratislave v odbore sociálny manažment a kultúrno-výchovná činnosť v armáde. Pôsobil v útvaroch v Žatci a Kežmarku. Neskôr na Generálnom štábe Armády SR a Veliteľstve pozemných síl. Rok strávil v mierovej misii na veliteľstve SFOR v Bosne a Hercegovine. V súčasnosti pôsobí ako náčelník oddelenia vzdelávania a prípravy odboru vzdelávania a kvality života štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR.

„S reformou vojenského školstva úzko súvisí aj reforma kariérneho rastu profesionálnych vojakov - dôstojníkov. V súčasnosti sa mení celkový pohľad na dôstojníka,“ uvádza pplk. Slavomír Milan, ktorý je náčelníkom oddelenia vzdelávania a prípravy profesionálnych vojakov. „Dôstojníci nebudú špičkami v odbore, ale skôr lídrami alebo ešte lepšie povedané manažermi svojich jednotiek.“ Tomu sa aj podriaďuje nový systém vzdelávania a kariérnych kurzov. „Podľa nového systému každý čerstvý absolvent vysokej vojenskej školy absolvuje vstupný odborný dôstojnícky kurz, ktorý nadväzuje na vojenský program absolvovaný počas štúdia na akadémii ozbrojených síl. Tým sa vzdelávanie v odbore a vojenskej odbornosti pre dôstojníka relatívne skončí.“ Poručíci budú po tomto kurze zaradení do bojových útvarov. Na obdobie dvoch až troch rokov budú ustanovení do funkcií veliteľov čiat. Nová filozofia vychádza z toho, že vojak odborne rastie nie na škole, ale v útvaroch pri jednotke a v teréne. Špičkoví odborníci na zbrane a zbraňové systémy budú z radov poddôstojníkov a praporčíkov. Dôstojníci budú, ako uvádza pplk. Milan, skôr lídrami. So zmenou pohľadu na dôstojníkov sa mení aj ich príprava. Pplk. Milan: „Štruktúra vzdelávania dôstojníkov je nasledovná. Po základnom vstupnom odbornom kurze by mal absolvovať vyšší dôstojnícky kurz. Ten je určený uchádzačom o hodnosť kapitán. Potom nasleduje základný veliteľsko-štábný kurz. Za ním vyšší veliteľsko-štábný kurz pre podplukovníkov a nakoniec budúci plukovníci absolvujú kurz národnej bezpečnosti.“ Tento kurz by mal byť prístupný aj pre verejnú a štátnu správu.

Stanovený model hodnostného rastu predpokladá, že profesionálny vojak musí najprv absolvovať daný kurz a až potom bude povýšený a ustanovený do vybranej funkcie. Najprv kvalifikácia, až potom funkcia. Pplk. Milan dodáva: „Dnes sme niekedy svedkami opačného postupu.“ Podľa podplukovníka bude štáb personálneho manažmentu sledovať každého vojaka a priebežne ho hodnotiť v spolupráci s najbližšími nadriadenými.

Pplk. Milan: „V jednotnom systéme manažmentu vojenkého personálu budú centralizované, ale aj čiastočne decentralizované procesy povyšovania. Centralizované povyšovanie bude

národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši kurzy podľa spomínaného modelu. Ich dĺžka sa pohybuje od troch týždňov pre praporčíkov až po osem mesiacov. Práve toľko trvá vyšší veliteľskoštábný kurz pre budúcich podplukovníkov. Najpočetnejšie je obsadený vyšší dôstojnícky kurz určený pre vybraných adeptov na hodnosť kapitán.

Text a foto Lukáš MILAN

Kurzy vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši

Názov kurzu	Dĺžka a forma štúdia	Počet študentov		Termín	Určené pre
		GŠ	MO SR		
Dôstojnícky kurz pre uchádzačov o prijatie do služobného pomeru	4 mesiace, denná	10	2	2. 9. - 22. 12. 2004	absolventov verejných a súkromných vysokých škôl
Vyšší dôstojnícky kurz	2 mesiace, denná	30	4	7. 6. - 30. 7. 2004	vzdušné sily
		40	4	6. 9. - 29. 10. 2004	pozemné sily a logistiku
Základný letecký dôstojnícky kurz	16 mesiacov, denná	15	0	2. 9. 2004 - 22. 12. 2005	absolventov vojenských vysokých škôl
Základný veliteľsko-štábný kurz	4 mesiace, denná	30	6	19. 4. - 13. 8. 2004	profesionálnych vojakov
		30	5	11. 10. 2004 - 4. 2. 2005	
Vyšší veliteľsko-štábný kurz	8 mesiacov, denná	8	2	2. 9. 2004 - 29. 4. 2005	
Praporčícky kurz	3 týždne, denná	20	2	4. 10. - 29. 10. 2004	príslušníkov vojenkého obranného spravodajstva
Špeciálny kurz	5 mesiacov, denná	15		2. 2. - 30. 6. 2004	
		15		2. 9. 2004 - 31. 1. 2005	

Zo sveta aliancie

Spoločná európska armáda Eurocorps prevzala od NATO na pol roka velenie mierotvornej jednotky v afganskom Kábule, kde má za úlohu zvýšiť bezpečnosť a zabezpečiť pokojné prezidentské voľby 9. októbra. Afganistan je prvá misia Eurocorpsu, ktorý tvoria vojaci z piatich krajín - Belgicka, Francúzska, Nemecka, Luxemburska a Španielska - mimo Európy.

...

Moskva nikdy nepovolí inšpektorom NATO, aby skontrolovali jadrové zariadenia krajiny. Uviedol to ruský minister obrany Sergej Ivanov. Západné štáty pritom viackrát vyjadrili obavy, že tieto miesta nie sú dostatočne chránené a existuje hrozba krádeže nukleárných zbraní alebo materiálov. Ivanov pripustil, že Rusko stále nespĺňa štandardy NATO pri zabezpečovaní nukleárneho materiálu, no podľa neho pracuje na ich dosiahnutí.

...

Nad olympijskými Aténami hliadkovalo lietadlo NATO vybavené systémom AWACS na odhaľovanie nízkoletiacich lietadiel, ktoré by mohli v rukách teroristov ohroziť bezpečnosť Hier XXVIII. olympiády. Lietadlá, ktoré vzlietajú zo základní v Nemecku a Veľkej Británii, dokážu monitorovať územie o rozlohe 310 000 kilometrov štvorcových.

...

Bezpečnostná rada OSN jednomyseľne predĺžila mandát misie OSN v Iraku o jeden rok. Mandát súčasnej misie zo 14. augusta 2003 mal vypršať v piatok 13. augusta 2004. Krátka rezolúcia „opätovne uisťuje, že OSN by mala hrať vedúcu rolu pri podpore irackého ľudu a vlády“. Tiež znova potvrdzuje „nezávislosť, suverenitu, jednotu a teritoriálnu integritu Iraku.“

...

Poľsko, ktoré vedie 6 500-člennú mnohonárodnú jednotku v Iraku, pripravuje zníženie počtu svojich vojakov začiatkom nasledujúceho roka. Podľa slov vrchného veliteľa poľskej armády Czesława Piatasa, súčasný iracký kontingent je poverený vytvorením podmienok, ktoré budú priaznivé pre redukciu poľskej vojenskej prítomnosti, preto do konca septembra vypracujú viaceré alternatívy odsunu podľa vývoja situácie v Iraku.

Súťaž Grenadier 2004

Nadporučík Tomáš Daňo počas štvormesačného jazykového kurzu na Národnej akadémii obrany Rakúskej republiky pozvali na súťaž Grenadier 2004. Ide o obdobu slovenskej súťaže Andropoid. Nesúťažia však výsadkári, ale príslušníci pozemných síl.

Npor. Tomáš Daňo spolu s kolegom z Ukrajiny a Českej republiky obsadil v konkurencii trinástich trojčlenných družstiev druhé miesto. Zastúpenie malo domáce Rakúsko, Nemecko, USA, Belgicko, Ukrajina, Maďarsko a, samozrejme, Slovensko a Česko. „Napriek tomu, že sme sa ako tím stretli až na súťaži, spolupráca bola doslova intuitívna. Všetci traja sme si veľmi dobre rozumeli,“ hodnotí npor. Daňo svoj medzinárodný tím.

Hlavným organizátorom medzinárodnej súťaže je Viedenská dôstojnícka spoločnosť a rakúsky Bundesheer. Akcia trvá štyri dni. Súťažiacich preverili v 15-kilometrovom pochode s 15-kilogramovou záťažou, museli prekonať prekážkovú dráhu, odmiňovať stanovený pries-

tor, hádzali granátom, zápasili s chemikáliami či strieľali z ťažkého guľometu. Kto chcel pomýšľať na dobrý výsledok, musel poznať nielen zbrane a muníciu vlastnej armády, ale aj výzbroj ostatných európskych krajín. V súťaži sa objavili aj takticko-operačné úlohy ako napríklad oslobodenie rukojemníka. „Je zaujímavé, že na prvých dvoch miestach sa umiestnili zástupcovia Národnej akadémie obrany Rakúska, kam sme patrili aj my. Až ďalšie miesta obsadili vojaci vyslaní z útvarov,“ hovorí npor. Daňo a dodáva: „Je to jedinečná príležitosť ako získať praktické skúsenosti, ale aj kontakty. Rakúski kolegovia väčšiu účasť zo Slovenska iba privítajú.“

Bližšie informácie: www.grenadier.at

Lukáš MILAN

Foto Bundesheer

Veliteľ vzdušných síl OS SR na Ukrajinu

Na pozvanie veliteľa ukrajinských vzdušných síl generálporučíka Jaroslava Skalka veliteľ vzdušných síl Ozbrojených síl SR generálmajor Jozef Dunaj navštívil koncom júla Ukrajinu. Najvyšší predstavitelia vojenského letectva oboch krajín prediskutovali otázky vzájomnej spolupráce a kompatibility v rámci riadenia letovej prevádzky, podporu ukrajinskej strany pri údržbe leteckej techniky a taktiež možnosti vzájomnej výmeny posádok lietadiel pri výcviku v prežití po núdzovom opustení lietadla v horskom teréne a nad morom. Ďalšou témou bola spolupráca pri odvracaní možných teroristických hrozieb zo vzduchu. Oboja predstavitelia sa navzájom informovali o situácii v legislatíve pri riešení otázok spojených s možným zneužitím lietadiel na teroristické útoky tzv. Renegad.

Spolupráca medzi slovenskou a ukrajinskou stranou v oblasti výmeny informácií o činnosti vo vzdušnom priestore je, podľa slov veliteľa slovenských vzdušných síl, na veľmi dobrej úrovni. Ako dôkaz slúži priame telefonické spojenie medzi slovenským a ukrajinským strediskom kontroly vzdušného priestoru. Veliteľ vzdušných síl Ukrajiny generálporučík Skalko na znak ústretovosti navrhol zriadiť priamu linku medzi veliteľstvami vzdušných síl oboch krajín.

kapitán Ing. František ŘÍHA

hovorca Veliteľstva vzdušných síl OS SR

Diplomat a riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka MO SR Rudolf Michalka: Cyperská misia na výbornú

Pán riaditeľ, keďže ste v rokoch 1998 až 2002 pôsobili ako diplomat na slovenskom zastupiteľstve v Cyperskej republike, ako hodnotíte tamojší vývoj pred tohtoročným neúspešným májovým referendum o zjednotení ostrova a akú v tomto smere očakávate perspektívu?

Keď na Slovensku vyslovíte slovo Cyprus, každému sa pred očami vynoria palmy, teplé more, pláže. Málokomu napadne, že táto umelo rozdelená krajina stále na sebe nesie bremeno z čias studenej vojny a tento nevelký ostrov zostáva nezmyselne rozdelený na gréckocyperskú a tureckocyperskú časť. Návštevník Cyperskej republiky – nachádzajúcej sa v južnej časti ostrova a oficiálne uznanej medzinárodným spoločenstvom – však má možnosť vidieť, že okrem moderných turistických letovísk sa tu naprieč ostrovom vinie nárazníková zóna, tzv. zelená línia (ktorá je pre sucho na ostrove málokedy skutočne zelená). V rozdelenej Nikózii, poslednom rozdelenom hlavnom meste na svete, sa na tureckocyperskú stranu pozeráte cez ostnatý drôt. Svetové veľmoci, ale aj OSN a neskôr aj EÚ, sa dlhé roky snažia diplomatickými kanálmi situáciu v krajine vyriešiť, každá iniciatíva však stroskotala na neústupčivosti oboch strán. Dávať výhradne vinu len jednej alebo druhej strane by nebolo nielen diplomatické, ale ani správne, pretože najmä v priebehu 20. storočia tak gréci, ako aj tureckí Cyperčania, prispeli k tomu, že tieto dve komunity po 26 rokov žili seba takmer hermeticky oddelené. Prelomil tento status quo sa pokúšalo pomerne úspešne aj slovenské veľvyslanectvo v Nikózii. Každomesačne sme organizovali v nárazníkovej zóne bikomunitné stretnutia lídrov politických strán. Boli sme tiež organizátorom bikomunitného festivalu, na ktorom sa zúčastnilo vyše osemtisíc ľudí z oboch častí ostrova. Tieto aktivity boli vysoko hodnotené všetkými zainteresovanými stranami, najmä však OSN, a rozhodne sa radia medzi významné úspechy slovenskej diplomacie vo svete.

Ako dlho je ešte možné očakávať prítomnosť mierových síl OSN na Cypre?

Jednotky UNFICYP, ktorých hlavným cieľom je udržiavať mier v krajine, začali pôsobiť na Cypre od roku 1964, teda desať rokov pred samotnou inváziou tureckých

M. A. Rudolf Michalka (1972) sa narodil v Prievidzi. Študoval politológiu na Filozofickej univerzite UK v Bratislave, University of Pittsburgh v Pensylvánii v USA a svoje štúdiá ukončil na Stredoeurópskej univerzite v Budapešti s titulom Master of Arts and Sciences (M. A.) v odbore politickej vedy. Neskôr absolvoval stáž na Diplomatickej akadémii vo Viedni. Od roku 1995 pôsobil na ministerstve zahraničných vecí. V súčasnosti pracuje ako riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka MO SR Martina Fedora.

vojsk na sever ostrova. To svedčí o tom, že konflikt medzi oboma komunitami je hlbší a neodvíja sa výhradne od tureckej invázie v roku 1974. Pred dvoma rokmi došlo k prekvapivému čiastočnému otepleniu vzťahov a začal sa dokonca rozvíjať aj vzájomný obchod medzi severom a juhom krajiny. Cyperčania dnes môžu takmer bez obmedzenia prekračovať zelenú líniu – v čase môjho pôsobenia na Cypre sa takáto predstava javila rovnako nemožná ako vízia obyvateľa bývalého komunistického Československa, že raz bude cestovať do Rakúska na občiansky preukaz. Realitou však ostáva takmer 40-tisícová turecká armáda na severe ostrova a ňou ovládaných 37 percent Cypru. Tisíce gréckocyperských rodín žijú denno-denne s pocitom, že niekto cudzí býva v ich rodnom dome, z ktorého ich vyhnali Turci. Ak by sa teda aj v blízkej budúcnosti našlo politické riešenie cyperskej otázky – vytvorením federácie či konfederácie, jedno je isté: toto riešenie nebude znamenať skorý odchod jednotiek UNFICYP z krajiny.

V akých formách môže dôjsť k modifikácii úloh, ktorými OSN poveruje svoj medzinárodný vojenský kontingent?

V prípade, že cyperskí politickí lídri, za pomoci garančných krajín Grécka a Turecka, nájdu spoločné riešenie vedúce k znovuzjednoteniu krajiny, predpokladám, že

by mohlo dôjsť k redukcii počtov príslušníkov UNFICYP na Cypre. Takisto by sa pravdepodobne zintenzívnila spolupráca s miestnymi bezpečnostnými zložkami. Bude nutné odmiňovať rozsiahle územia zelenej línie, kde vidím perspektívu pre našich odborníkov. Všetky tieto, ale aj mnohé ďalšie otázky budú predmetom rokovaní štátneho tajomníka MO SR v rámci jeho pracovnej návštevy Cypru v októbri.

Do akej miery sa prípadné zmeny týkajú slovenských vojakov v UNFICYP?

Slovenskí vojaci si vybudovali veľmi dobré kontakty tak v gréckej, ako aj v tureckocyperskej komunite, preto z tohto pohľadu som presvedčený, že v rámci otepľovania vzťahov na Cypre nebudú mať väčšie problémy rozšíriť svoje pôsobenie najmä v oblasti vojenskej diplomacie. Problémom by mohla byť jazyková prípravenosť našich vojakov. Čím viac vojakov vycestuje na Cyprus minimálne s úrovňou STANAG 2

v anglickom jazyku, tým kvalitnejšie a ľahšie bude naša misia plniť svoje budúce úlohy.

Ako boli naši vojaci aj v čase vášho pôsobenia na Cypre hodnotení a v akom časovom horizonte s nimi náš rezort v tejto misii počítá?

Počas môjho pôsobenia na Cypre sme spolu s veľvyslancom počúvali na slovenský kontingent samé chvály, najmä zo strany predstaviteľov OSN. Veľmi rýchlo sa profesionálne ujali svojej úlohy tzv. Lead Nation – veliacej krajiny v Sektore 3, ktorý pokrýva zelenú líniu takmer celej východnej polovice ostrova. Naši vojaci si veľmi rýchlo zvykli na južanskú náтуру miestneho obyvateľstva a nadviazali množstvo osobných kontaktov. Slovensko tak už rozhodne nie je na Cypre neznámym pojmom. V súčasnosti sa neuvažuje ani o ukončení našej misie na Cypre, ani o jej redukcii. Každý vojak, ktorý pôsobil v zahraničnej misii, vie, aké náročné je pôsobiť ďaleko od domova v cudzom prostredí, navyše, ak na vašich pleciach leží zodpovednosť za velenie, bezpečnosť a profesionálny výkon multinárodného sektora. Slovenský kontingent na Cypre v tejto skúške doposiaľ obstál na výbornú.

Pavol VITKO

Foto Lukáš MILAN

Skrotiť techniku, odstrániť papierovanie

Ozbrojené sily musia stále kráčať s dobou. Nielen v zavádzaní nových druhov výzbroje či metód výcviku, ale aj v nových informačných systémoch. Jedným z cieľov ich zavádzania je odbúranie „papierovania“ v každodennej práci. Administratívny informačný systém (ADMIS) je systém, ktorý riadi a spravuje tvorbu dokumentov, organizuje prácu s nimi, zabezpečuje ich archiváciu a automatizáciu hlavných administratívnych činností. Preto vám chceme tento systém bližšie predstaviť.

Realizácia systému ADMIS začala v roku 2000 na základe požiadavky vedúceho služobného úradu MO SR. Potreba vznikla aj preto, lebo jednou z požiadaviek NATO je dobrý manažment elektronických dát. Informačný systém je riešený v rámci partnerského cieľa G 2865 - Podpora informačných systémov interného a externého veliteľstva. Bude implementovaný na strategickej a operačnej úrovni.

Prínosy a moduly

Prínosom informačného systému ADMIS bude automatizácia administratívnych procesov. Tá je východiskom zefektívnenia práce vedúcich funkcionárov organizačných jednotiek, ale aj referentov. Odbremení ich od množstva rutinných a časovo náročných administratívnych činností. V konečnom dôsledku informačný systém nahradí papierovú formu spracovania dokumentov, pripomienkovania a vyhľadávania materiálov. Umožní zdieľanie dokumentov a ich pracovný tok. Odstráni opätovné manuálne prepisovanie údajov - umožní okamžitý prístup k informáciám. Nezanedbateľným prínosom je aj zavedenie jednotného systému spracovania materiálov na rôznych stupňoch velenia a riadenia.

Výstavba systému začala vypracovaním komplexnej analýzy v roku 2000 na základe konzultácií s pracovníkmi MO SR a spracovaním generálneho projektu v roku 2001. Jeho účelom bolo definovať formu a rozsah projektovej dokumen-

tácie, strategický projektový plán výstavby informačného systému a obsahovú náplň realizačných projektov výstavby. Ten popisuje nasledujúce moduly:

1. plán hlavných úloh a základných opatrení (HÚZO),
2. úlohy HÚZO, bezpečnostná rada, komunikačný odbor MO SR (KoMO), vláda,
3. vedenie elektronického protokolu písomností v hlavnej spisovni,
4. zabezpečenie jednotných formátov písomností,
5. jednotná elektronická pošta,
6. evidencia prijímaných a odosielaných poštových zásielok,
7. tvorba, pripomienkovanie, evidencia a vyhľadávanie materiálov,
8. štandardizované dokumenty,
9. vnútorný chod,
10. služobné cesty,
11. intranet,
12. denná a týždenná informácia,
13. elektronický archív.

V roku 2001 pokračovala výstavba pilotného projektu, ktorý bol zameraný na realizáciu prvých piatich modulov. V roku 2002 prebiehala ich overovacia prevádzka. Pilotný projekt je zameraný na prioritné oblasti, rýchlo implementovateľné a nenáročné na zvládnutie. Cieľom projektu je zoznámiť sa s technológiou a možnosťami systému, overiť funkčnosť modulov a ich vyhodnotenie. Jeho účelom je tiež vybudovať potrebnú infraštruktúru na realizáciu modulov

definovaných v generálnom projekte. Pilotný projekt je základom pre vybudovanie kompletného systému.

Do roku 2005 je plánované dobudovanie informačného systému a jeho zavedenie do prevádzky. Informačný systém je navrhnutý tak, aby vyhovoval organizačným štruktúram modelu 2010, t. j. nie je závislý na pevne definovanej organizačnej štruktúre.

Plán HÚZO

Služí na spracovanie plánov hlavných úloh a základných opatrení na rôznych úrovniach organizačnej štruktúry. V samotnej podstate elektronické spracovanie plánov kopíruje písomné. Požiadavkou je, aby bola naplnená organizačná štruktúra jednotlivých organizačných jednotiek (OJ) podieľajúcich sa na plánovaní. Tie v procese spracovania plánov budú členmi pracovných skupín a budú vystupovať ako „riadi“ a „účasť“.

Členovia:

- **Tvorca plánu** - má oprávnenie na vytvorenie nového plánu HÚZO a určenie gestora.
- **Gestor prípravy plánu HÚZO** - zodpovedný za proces prípravy plánu HÚZO.
- **Zodpovedný gestor prípravy plánu HÚZO** - schvaľuje finálnu verziu plánu HÚZO. Môže tak urobiť priamo

v systéme alebo v tlačovej podobe.

- **Spracovávateľ podkladov** - zodpovedný za spracovanie podkladov pre plán HÚZO za svoju OJ (jeden za každú OJ - sekcia, štáb...).
- **Schvaľovateľ podkladov** - funkcionár schvaľujúci podklady pre plán HÚZO za svoju OJ.
- **„Riadi“** (gestor úlohy) a **„účasť“** - OJ, funkcionári a pracovníci, ktorým budú v pláne HÚZO pridelované úlohy v kalendárnej časti plánu.

Najdôležitejšou osobou je gestor prípravy plánu, ktorého určuje tvorca plánu. Väčšinou to býva jedna osoba. Je zodpovedná za celý proces prípravy a tvorby plánu. Vytvára si pracovnú skupinu, s ktorou celý plán tvorí. Definuje základné oblasti a jednotlivé oblasti pre hlavné úlohy a základné opatrenia celej OJ. Gestor žiada od spracovateľov podkladov, aby svojimi požiadavkami naplnili jednotlivé oblasti. Nasleduje konsolidácia podkladov (zliatie do jedného celku). Po vytvorení prvej verzie (verzia 0) nasledu-

je pripomienkové konanie, kde jednotliví spracovatelia pripomienkujú a zladujú svoje požiadavky. Počet pripomienkových konaní je ľubovoľný. Vo chvíli, keď je gestor presvedčený, že plán je hotový, výslednú verziu posiela na schválenie zodpovednému gestorovi. Ten ju schváli alebo pošle na dopracovanie. Jej distribúcia sa uskutoční automaticky. Na všetky požiadavky, ktoré vzniknú počas tvorby plánu, upozorní jednotlivých účastníkov e-mail.

Pre vstup do systému je nutná autentifikácia pozostávajúca z prihlasovacieho mena a hesla. Úlohy v plánoch je možné navzájom kopírovať, prenášať a meniť. Orientácia a práca so systémom je intuitívna. Tomuto účelu slúžia ľahko zapamätateľné ikony. Navyše prístup k jednotlivým možnostiam je nastavený tak, ako sme všetci zvyknutí pri práci so stan-

Prvé praktické skúsenosti s využívaním modulu „plán HÚZO“ už máme na Generálnom štábe OS SR. V decembri 2002 sa plán HÚZO spracoval výhradne elektronicky. Jeho spresňovanie na obdobia výcvikového roku a jednotlivé mesiace od vytvorenia, cez pripomienkové konanie, zapracovanie pripomienok, schvaľovanie a distribúciu, sa realizuje v systéme ADMIS. Tlačia sa iba finálne verzie. V súčasnosti je modul „plán HÚZO“ v overovacej prevádzke na Veliteľstve pozemných síl a Veliteľstve síl výcviku a podpory v Trenčíne, ako aj na Veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene. Po testovaní konektivity a stability počítačovej siete je všetko naplánované tak, aby si vlastné plány na výcvikový rok 2005 mohli spracovať v systéme ADMIS.

Plusy a mínusy

Bohužiaľ, ako všetko, čo ľudia vymysleli, aj systém ADMIS má svoje výhody a nevýhody. Medzi výhody patrí: úspo-

ra kancelárskeho papiera, presná evidencia časového postupu spracovania plánov, archivácia jednotlivých verzií plánov, vyhľadávanie konfliktov v termínoch alebo v účasti jednotlivých pracovníkov na úlohách v priebehu celého roka. Po skúsenostiach s využívaním modulu ale vidíme ako najväčšiu nevýhodu ľudský faktor - prístup niektorých pracovníkov k používaniu výpočtovej techniky ako takej. Techni-

ka nám má slúžiť, pomáhať a posúvať naše možnosti vpred, ale i tak v nej niektorí stále vidia veľkého protivníka, ktorého si pre veľkú pracovnú zaneprázdnenosť nechcú skrotiť.

Pokračovanie v ďalšom čísle

mjr. Ing. Peter VOJTKO
sekcia modernizácie

a infraštruktúry MO SR
mjr. Ing. Martin HOLOTNÁK
Odbor vnútorného riadenia
Generálneho štábu OS SR

Foto Lukáš MILAN

IKONA	POPIS	IKONA	POPIS
	zakladač plánu		všetky pripomienky sú zapracované
	pracovník		zapracovanie pripomienky
	pracovná skupina		zapracovaná pripomienka
	organizačná jednotka		zrušenie pripomienky
	podklady		rozbalenie stromu
	zruš záznam		zbalenie stromu
	zmena záznamu		vyhľadanie konfliktov
	textová časť		schválený plán
	zložka		zmena termínov
	import ale tiež bez pripomienok		naspäť
	nezapracované pripomienky ale tiež kľúčové slovo		

dardným softvérovým balíkom - ľavé tlačidlo myši je vykonávacie, pravé vyvoláva ponuku činností.

Veľkou výhodou oproti papierovej podobe plánu je možnosť prenosu úloh z plánu do modulu „úlohy“, ktorý stráži termíny plnenia úloh. Každý si môže vybrať tie úlohy, ktoré chce sledovať. Všetko ostatné už zabezpečí systém.

KRÁTKO

Pozemné sily Spojených štátov amerických urýchľujú dodávku vybraných moderných bojových systémov do výzbroje súčasných jednotiek. Na základe tohto programu velenie US Army rýchlejšie zavedie niektoré segmenty bojového systému budúcnosti FCS (Future Combat System). Velenie chce dosiahnuť ich plošné zavedenie už v roku 2008, a nie 2014, ako bolo pôvodne naplánované.

...

Americká spoločnosť Sikorsky Aircraft a vláda Spojených štátov amerických podpísali dohodu o výrobe ôsmich vrtuľníkov UH-60L Black Hawk pre kráľovské jordánske vzdušné sily RJAf. Tieto stroje zvýšia počet vrtuľníkov slúžiacich v RJAf na trinásť kusov. Dodávka nových vrtuľníkov je naplánovaná na rok 2006.

...

Americký výrobca bezposádkových lietajúcich prostriedkov AAI Corporation dodal veleniu amerických pozemných síl prvý modernizovaný taktický prieskumný systém Shadow 200 s prostriedkom RQ-7B s prepracovaným krídlom, chvostovými plochami a avionikou. Modernizovaný prostriedok predstavuje prvú zásadnú zmenu od zavedenia tohto taktického systému s prostriedkom RQ-7A do výzbroje US Army v roku 2002.

...

Divízia Lahav izraelskej spoločnosti IAI (Israel Aircraft Industries) vyvinula pre vrtuľníky nový výstražný systém TMACA (Tactical Mid-Air Collision Avoidance). Úlohou systému je prevencia možných kolízií počas taktických misií a letov vo formáciách. Systém vystríha najneskôr 15 sekúnd pred možným dopadom na zem, ako aj vtedy, keď sú vrtuľníky vzdialené od seba na menej ako 40 metrov alebo v prípade kolíznej situácie počas visu.

...

Americká spoločnosť Raytheon vyvíja novú verziu svojej konštrukcie leteckej protizemnej kľzavej zbrane JSOW. V konštrukcii leteckej zbrane JSOW Block II, ktorej vývoj sa predpokladá dokončiť začiatkom roku 2006, je znížená výrobná cena dielcov a vylepšený výrobný proces, čo prispieva k výraznému zlacneniu jednotkovej ceny hotového výrobku.

...

V polovici júla vykonalo svoj prvý let prvé z trinástich lietadielčasnej výstrahy a rádiolokačného dozoru E-C japonských síl sebaobrany, ktoré zmodernizovala americká spoločnosť Northrop Grumman na úroveň Hawkeye 2000. Japonsko doteraz záväzne objednalo modernizáciu deviatich lietadiel E-2C na vyšší štandard, v rámci ktorého je pôvodný radar nahradený novou stanicou AN/APS-145 a stroj je vybavený novým riadiacim počítačom a displejmi.

...

Kombinované čilské ozbrojené sily vykonali sériu hodnotiacich skúšok moderného ľahkého vrtuľníka indickej výroby HAL Dhruv vybaveného avionickými systémami a pracoviskom posádky izraelskej firmy IAI (Israel Aircraft Industries). Predvádzanie vrtuľníka Dhruv v Čile uskutočnila spoločná firma, ktorú vlastní spoločnosti HAL a IAI.

Univerzálny nosič UD

Americká spoločnosť Lockheed Martin vyvíja pre taktické raketové riadené strely MGM-140 ATACMS Block II univerzálny nosič submunície UD (Universal Dispenser). Nosič je určený pre niekoľko rozličných typov inteligentnej submunície. Priestor na nesenie užitočného nákladu je rozdelený na štyri úseky. V deliacich prepážkach sú umiestnené plynové vedenia, ktoré slúžia na vypúšťanie submunície, elektrická kabeláž a upevňovacie prvky. Jedným z variantov je nesenie štyroch kusov miniatúrnych útočných prostriedkov LOCAAS vybavených laserovým radarovým systémom Ladar. Dalším variantom submunície je 32 kusov munície SADARM, prípadne osem prostriedkov BAT (Brilliant Anti-Armor) alebo osem blokov BLU-108, z ktorých každý nesie štyri kusy submunície Skeet.

Kanada si vybrala H-92

Vláda Kanady rozhodla o víťazstve vrtuľníka Sikorsky H-92 v projekte nového vrtuľníka pre kanadské vojenské námorníctvo. Rozhodnutie je súčasťou projektu MHP (Maritime Helicopter Project) v hodnote tri miliardy amerických dolárov. Skupina Maritime Helicopter Team vedená spoločnosťou Sikorsky dodá do Kanady stredné vrtuľníky H-92 Superhawk, upraví pre prevádzkovanie nových strojov dvanásť plavidiel triedy Halifax a zabezpečí pre všetky vrtuľníky podporné služby počas nasledujúcich dvadsať rokov. Prvý vrtuľník dodá výrobca zákazníkovi v roku 2008.

Švédsko zmodernizuje C-130H

Agentúra pre obrannú bezpečnostnú spoluprácu Spojených štátov amerických upovedomila 22. júla 2004 Kongres o možnom vojenskom kontrakte so Švédskom v oblasti modernizácie avioniky transportných lietadiel C-130H Hercules švédskych vzdušných síl. V prípade naplnenia všetkých opcí možného kontraktu programu modernizácie avioniky AMP (Avionics Modernization Program) lietadiel C-130H, vrátane príslušného vybavenia a služieb, môže jeho hodnota dosiahnuť sumu 120 miliónov amerických dolárov. Švédsko plánuje zmodernizovať osem lietadiel C-130H. Modernizácia zahŕňa nové navigačné a spojovacie vybavenie, „sklenú“ kabínu vrátane priehľadových displejov, vývoj a integráciu programového vybavenia, príslušenstvo, výcvik posádok a dodanie výcvikových zariadení.

Výkonnejší Metis-M1

Známa ruská konštrukčná kancelária KBP vyvinula nový variant svojho najľahšieho protitankového raketového kompletu Metis. Nový komplet označený Metis-M1 sa vonkajším vzhľadom neodlišuje od svojho predchodcu. V novom komplete je použitá nová raketová riadená strela 9M131M, ktorá má výrazne predĺžený dolet - až na dvetisíc metrov. Konštrukcia novej rakety je odľahčená, takže aj s dlhším káblovým vodičom je jej celková hmotnosť menšia než v pôvodnej konštrukcii. Nová riadená strela sa vyrába vo verzii 9M131M s tandemovou bojovou časťou proti pancierovým cieľom a vo verzii 9M131FM s aerosolovou bojovou časťou proti plošným cieľom.

Predpoveď TEAL-u

Americká analytická spoločnosť Teal Group predpovedá až zdvojnásobenie trhu s bezposádkovými leteckými platformami v najbližšom desaťročí. Podľa poslednej správy tejto spoločnosti vzrastú výdavky na najdynamickejšie sa rozrastajúci sektor letecko-kozmonautického priemyslu z dvoch miliárd amerických dolárov v roku 2005 na sumu 4,5 miliardy amerických dolárov v roku 2014. Špecialisti spoločnosti Teal Group zverejnili detaily svojej najnovšej štúdie o bezposádkových leteckých platformách UAV (Unmanned Air Vehicle) počas sympózia a výstavy AUVSI v kongresovom centre v Anaime na začiatku augusta.

Zbraňová veža IWS10

Nemecká spoločnosť Krauss-Maffei Wegmann (KMW) vyvinula ľahkú integrovanú zbraňovú vežu IWS10 (Integrated Weapon Station). Diaľkovo ovládané zariadenie IWS10 je doplnkovou výzbrojou pre bojové tanky radu Leopard 2, ale jeho konštrukcia umožňuje nainštalovať ho na

rôzne typy pásových a kolesových vozidiel. Veža s výškou 710 mm a inštalačným priemerom 796 mm zasahuje dovnútra vozidla len 200 mm. Veža je otočná celokruhovo a jej elevácia je v rozsahu -10° až +40°. Celková hmotnosť veže s optikou, ktorá zahŕňa nočné pozorovacie zariadenie a denný zameriavač, ako aj s guľometom kalibru 12,7 mm so 100 nábojmi, je približne 300 kg.

Text a foto Miroslav GYŮŘOŠI

KRÁTKO

Nemeckí vojenský predstavitelia odovzdali poľskej strane posledných deväť prúdových stíhacích lietadiel MiG-29, čím skončili odovzdávací proces 22 lietadiel, ktorý sa začal na jeseň minulého roku. Nemecko predalo poľským vzdušným silám lietadlá za symbolickú cenu 1 euro za kus. Poľsko investuje približne 43 miliónov eur do zmodernizovania strojov, ktoré nahradia vyradené lietadlá MiG-21.

Tím americkej spoločnosti Lockheed Martin uskutočnil 15. júla 2004 úspešnú certifikačnú systémovú letovú skúšku taktickej protirakety THAAD (Terminal High Altitude Area Defense). Počas tohto štartu z leteckej základne Edwards AFB v Kalifornii sa preskúšala činnosť riadiaceho systému DACS (Divert & Attitude Control System), ktorý pre protiraketu THAAD vyrobila firma Boeing Rocketdyne.

Predstavitelia indických pozemných síl prevzali vo výrobnom závode v Avadi prvých päť sériových bojových tankov Arjun. Tank domácej konštrukcie s hmotnosťou 58 ton je vyzbrojený hladkosteným kanónom kalibru 120 mm. Tanky Arjun opustili brány výrobného závodu sedem mesiacov po odovzdaní prvého tanku T-90S Bhishma, ktoré sa taktiež kompletujú v tomto závode. Indické pozemné sily objednali celkovo 124 tankov Arjun. Desiat tankov dodá výrobca do konca tohto roku.

Americký výrobca Sikorsky Aircraft pokračuje s letovými skúškami modernizovaného vrtuľníka UH-60M Black Hawk. Počiatočná sériová úprava strojov na štandard modernizovanej verzie UH-60M začne v roku 2005 a postupne sa teoreticky môže zvýšiť až na 90 dodaných strojov ročne až do roku 2012.

Viacnárrodné sily v Iraku dodali na prelome mesiacov júl a august novovzniknutým irackým pozemným silám, irackej polícii a pohraničným útvarom veľké množstvo zbraní, techniky a výstroja. Nové iracké pozemné sily budú na začiatku roku 2005 disponovať operačnou silou 29-tisíc vojakov a 27 praporek.

Americká spoločnosť Lockheed Martin dodala začiatkom augusta 2004 výkonný snímač pre vyvíjanú novú družicu programu včasnej výstrahy novej generácie SBIRS High. Snímač nainštalovaný na palube hostiteľskej družice, ktorá bude lietať na vysokej eliptickej obežnej dráhe okolo Zeme, posluží na výstrahu pred štartmi balistických raketových riadených striel.

Vláda Dánskeho kráľovstva a velenie amerického vojenského námorníctva podpísali v júni 2004 v Dánsku dokument, ktorý umožňuje výrobu a dodávku leteckých protiletadlových raketových riadených striel AIM-9X Sidewinder kráľovským dánskym vzdušným silám. Dánsko sa tak stane po Kórejskej republike, Poľsku a Švajčiarsku štvrtým zahraničným používateľom najmodernejšej americkej leteckej rakety krátkeho dosahu.

La Fête Nationale De Nationale Feestdag

Protiletadlový polopásový
transportér M3

Dvadsiaty prvý júl, štátny sviatok Belgického kráľovstva, sa oslavuje každoročne pri príležitosti oslobodenia krajiny spojencami v roku 1944. V tomto roku si Belgičania pripomenuli už 60. výročie oslobodenia - spojenecký postup od

Ozbrojený terénny
automobil
belgickej armády

Dekontaminačné vozidlo
belgickej civilnej obrany

vyľodenia v Normandii cez oslobodenie dedín a komún krajiny, oslobodenie pevnosti Fort de Breendonck až po Bitku v Ardenách. Sviatok bol zároveň príležitosťou predstaviť verejnosti veterány armádnej techniky.

Ťažký automobilový ťahač US Army
z obdobia II. svetovej vojny

Vrtuľník MD 900 Explorer
belgickej polície

Jeden z najpočetnejších
vojnových exponátov
– automobil Willys

Tank M3 Sherman
v amerických
farbách

Lahký tank M4 Stuart
je skutočnou
raritou

Nákladný automobil Dodge
vo veliteľskej úprave

Každoročne je možné v tento deň navštíviť budovy štátnych inštitúcií a zadarmo, resp. za minimálny poplatok aj kráľovské múzeá. Na Rue de la Régence medzi Kráľovským a Justičným palácom sa predstavili historické a súčasné prostriedky polície, požiarnikov, Červeného kríža, civilnej ochrany a Služby 100 (ambulancia), pričom nechýbali ani ukážky pre verejnosť. Boli vystavené aj historické poľnohospodárske stroje. Mnohých obyvateľov zaujala vojenská prehliadka, ako i ohňostroj.

Vojenská prehliadka sa začala príchodom kráľovskej rodiny. Následné defilé sprevádzala hudba vojenských kapiel reprezentujúcich pozemné vojsko, letectvo, námorníctvo a vojenskú školu. Ako prvá sa predstavila Kráľovská garda a jazdeckto, nasledovali jednotky jednotlivých zložiek belgickej armády. Šesťdesiate výročie oslobodenia Belgicka pripomínali zástavy, ktoré niesli zástupcovia spojeneckých armád. Potom sa pripojili vojnoví veteráni z jednotiek, ktoré sa zúčastnili na oslobodzovaní Belgicka, ale aj belgické jednotky nasadené v Kórei a v Kongu. Defilé uzavreli belgické jednotky pôsobiace v mierových silách OSN v rôznych oblastiach sveta.

Leteckú časť prehliadky otvorilo šesť cvičných strojov Alpha Jet s dymovými pásmi vo farbách belgickej zástavy. Nasledovali v trojiciach vrtuľníky Agusta 109 a Sea King Mk.41, lietadlá pre základný výcvik Savoia Marchetti SM-260, dvojica transportných C-130 Hercules a štyri trojice stíhačiek F-16. Škoda len, že ukážku museli pre silnú dažďovú prehánku skrátiť.

V rámci ukážok pozemnej techniky sme videli obrnené transportéry Pandur 6x6, džípy Iltis s raketovým systémom Milan, nákladné automobily Unimog (samostatne, aj ťahajúc 105 mm kanóny a 120 mm húfnice). Potom prišli na rad výsadkové jednotky, jednotky tylového zabezpečenia, protivzdušnej obrany, vojenskej polície a ambulancie. Po jednotkách pozemnej armády sa predstavili jednotky civilnej obrany, požiarnikov, polície, Služby 100 (ambulancia) a Červeného kríža.

Záverečnú časť vojenskej prehliadky na počesť 60. výročia oslobodenia Belgicka otvorila vojenská historická kapela. Nasledovala prehliadka asi 80 kusov vojenských veteránov, väčšina ktorých bola vystavená počas celého dňa.

Royal Mons Auto Moto Club vystavoval na Kráľovskom námestí obojživelník DUKW, sanitku Dodge, Studebaker vo vyprošťovacej verzii a tanky M4 Sherman a M3 Grant. Neďaleko zasa 44. Allied Remember Group & the New Sisters predstavili niekoľko džípov Willys v rôznych úpravách vrátane prívěsu s mínometom, Dodge, dva Studebakre a 2,5 t nákladný automobil. Historický klub Minerva zasa ponúkal pohľad na terénne auto Minerva s prívěsom, džíp Willys, Dodge, Mercedes Unimog, 2,5 t MAN, ťažký vyprošťovací Berliet, Robur vo vojenskej verzii, poľnú kuchyňu a motocykle. Asi najväčším exponátom bol Range Rover, v prevedení Desert Rats.

Najrozsiahlejšou expozíciou bola rekonštrukcia tábora 101. výsadkovej divízie pred Justičným palácom. Tam bolo možné vidieť tri tanky M4 Sherman, päť Halftrackov, z toho dva v protiletadlovej verzii 4 x 20 mm, päť džípov Willys, osem Studebakrov rôznych verzií (valník, vyprošťovací, stlačený vzduch a prívěs), obrnené vozidlo Puma a M3 Scout. V rámci tejto výstavy mali záujemcovia z radov verejnosti príležitosť povoziť sa na džípoch a motorkách.

Text a foto Ing. Miroslav MARIAŠ

Martinský koniec i začiatok

Nové martinské
výchovné školy by
mali už v najbližšom
čase pripravovať
odborníkov pre celé
pozemné sily

V martinskej posádke sa v týchto týždňoch končí jedna kapitola prípravy odborných špecialistov pre ozbrojené sily. V posledný septembrový deň zavrú svoje brány dve výchovné základne pôsobiace v centre Turca: Výchovná základňa raketového vojska a delostrelectva a Výchovná základňa mechanizovaného a tankového vojska pozemných síl. Zároveň sa však začína písať aj nová kapitola prípravy odborníkov pre profesionálne ozbrojené sily, ktoré by mali byť svojím charakterom, spôsobom a kvalitou prípravy plne porovnateľné s armádami členských štátov aliancie.

Prvého októbra začne svoju činnosť Odborná výchovná škola pozemného vojska. Od leta zároveň pôsobí v Martine aj základná výchovná škola. Do oboch týchto školiaciach inštitúcií prešla časť profesionálnych vojakov a zamestnancov zo zrušených výchovných základní.

Veliteľ zhasne svetlo

„Šancu dostali predovšetkým mladší profesionálni vojaci s nižšími hodnosťami a potrebnou kvalifikáciou. Časť ďalších si našla miesta v ostatných útvaroch. Nielen v Martine, ale aj v iných posádkach. Ale približne 40 percent profesionálnych vojakov už odišlo alebo v najbližšom čase odíde do zálohy,“ priblížil terajšiu situáciu na výchovnej základni raketového vojska a delostrelectva jej poverený veliteľ podplukovník Ondrej Babinský. Rodák z Babína na Orave, ktorý po absolvovaní vysokej vojenskej školy vo Vyškove pôsobil v delostreleckých útvaroch v Jincech a Jistebnici pri Táboře, neskôr v martinských školiaciach i bojových zariadeniach a útvaroch, bude obrazne povedané tým posledným, kto na základni zhasne svetlo. V ďalšom období by mal pracovať na trenčianskom veliteľstve logistiky.

Náčelník personálneho oddelenia základne nadporučík Pavol Haroník má v súčasnosti plné ruky práce s vybavovaním personálnych náležitostí pre vojakov i zamestnancov. Zároveň podľa vlastných slov patrí medzi tých zopár šťastlivcov, ktorí

nebudú musieť na novom pôsobisku meniť číslo svojej vojenskej odbornosti.

„Pôjdem na multifunkčnú základňu v Hlohovci a mal by som tam robiť tú istú prácu ako teraz v Martine. Celkom sa na nový útvar teším. Aj preto, že patrí medzi najviac perspektívne v celých ozbrojených silách,“ hovorí 28-ročný rodák z Brvnišťa v okrese Považská Bystrica, nadporučík Haroník. Do Hlohovca neodchádza sám.

Funkciu veliteľa čaty tam prevezme poručík Peter Matyáš. Rodák z Nitry očakáva od svojho nového útvaru mnoho: „Budem to mať bližšie domov. Multifunkčná základňa by mala zabezpečovať aj činnosť našich jednotiek v zahraničných misiách. Aj z tohto pohľadu to teda vyzerá na zaujímavú prácu,“ s nádejou v hlase poznamenáva 26-ročný poručík Matyáš.

Najviac chýbajú logisti

Poverený veliteľ Výchovnej základne mechanizovaného a tankového vojska pozemných síl major Ján Marek má dvojčinnú úlohu. Ukončiť činnosť spomínanej základne a zároveň vytvoriť odbornú výchovnú školu pozemného vojska. Do Martina postupne prúdi z ostatných rušených základní, najmä z Nitry a Serede, potrebný výukový materiál a technika. Aby nová škola hneď od svojho vzniku pripravovala v troch školských rotách plnohodnotných odborníkov.

„Dará sa nám získavať aj potrebných špecialistov do jednotlivých funkcií v škole.

Hádám s výnimkou logistov z Nitry. Tam prejavilo minimum ľudí záujem prejsť do Martina. Situáciu preto operatívne riešime presunom odborníkov z martinských útvarov. Tejto oblasti venujeme veľkú pozornosť i preto, lebo budeme mať vlastnú logistickú jednotku. Tá bude zabezpečovať okrem činnosti našej školy aj veliteľstvo výcviku, poddôstojnícku akadémiu a sčasti aj základnú výchovnú školu. Od októbra si v takzvanom nultom kurze najskôr pripravíme svojich vlastných inštruktorov, aby sme od januára 2005 mohli na potrebnej úrovni školiť profesionálnych vojakov. Do spomínaných funkcií sme starostlivo vybrali vhodné typy ľudí. Lebo ani nie každý dobrý odborník má v sebe zároveň aj učiteľské vlohy,“ spomína major Ján Marek.

Rodák z Martina po ukončení štúdia na vyškovskej vysokej vojenskej škole nastúpil k mechanizovanému pluku v Mikulove. Odtiaľ viedla jeho cesta po rozdelení federálnej armády do rodného mesta. Prešiel rôznymi funkciami od veliteľa tankovej čaty až po zástupcu veliteľa práporu. Dva roky pôsobil aj na veliteľstve výcviku. Získal tam potrebný prehľad aj o tom, akých odborníkov potrebujú odberatelia výchovných a školiaciach zariadení, bojové útvary.

„V novej škole musíme v čo najširšom meradle využívať moderné formy výuky. Najmä audiovizuálnu a simulačnú techniku. V tomto smere chceme využiť veľmi dobré skúsenosti, ktoré majú naši kolegovia v poddôstojníckej akadémii. Samozrejme, na strane druhej treba pripomenúť, že hoto- vého odborníka pre útvary škola pripraviť nemôže. Po príchode k týmto útvarom musia s nimi velitelia ďalej pracovať,“ prízvukuje major Marek, ktorý chce vo svojej práci vhodne využiť aj vedomosti a skúsenosti získané na rakúskej akadémii národnej obrany.

Veliteľ Síl výcviku a podpory OS SR brig. gen. Milan Maxim: Prelomový rok

• **Práve Sily výcviku a podpory tvorili začiatkom tohto roka najpočetnejšiu zložku celých ozbrojených síl. Ako sa ich dotkli reorganizačné zmeny?**

V priebehu roku 2004 sa v podriadenosti nášho veliteľstva ruší sedem výcvikových a tri logistické základne. Bude to znamenať značnú redukciu pracovných príležitostí pre profesionálnych vojakov a zamestnancov. Napríklad vo Vajnorochoch sa k 30. júnu zrušila výcviková

Treba priznať, že vo svojej špecializácii predstavujú mnohí z nich veľký odborný potenciál. Tých profesionálnych vojakov, ktorí vyhovujú po hodnotnej a vekovej stránke, sme sa snažili umiestniť vo vznikajúcich odborných školách. Samozrejme, že vo väčšine prípadov, hádam okrem posádky Martin, je to spojené s dochádzaním. Niektorí si našli miesta v útvaroch a zložkách hlavne pozemných síl vo svojich posádkach. Napríklad ženijní odborníci v Seredi

Dnes sú to už viac ako dva roky, čo v Trenčíne vzniklo veliteľstvo Síl výcviku a podpory s cieľom odbremeniť pozemné a vzdušné sily od mnohých činností, ktoré priamo nesúvisia s ich hlavnými úlohami. Išlo najmä o výcvik a odbornú prípravu vojakov povinnej služby, profesionálnych vojakov a poddôstojníkov, skladovanie vojenského materiálu a techniky, ako aj o mnohé ďalšie úlohy. Život ukázal, že to bol krok správnym smerom, aj keď niektoré pôvodné predstavy a zámery sa musia podľa veliteľa Síl výcviku a podpory OS SR brigádneho generála Milana Maxima vzhľadom na meniacu sa situáciu trochu modifikovať.

základňa vojakov povinnej služby. Zrušených bolo sto miest pre vojenských profesionálov a tridsať pre zamestnancov. Posledný septembrový deň budú zrušené: v Ružomberku výcviková základňa spojovacieho vojska, čo znamená 130 miest profesionálnych vojakov a dvadsať zamestnancov, v Nitre výcviková základňa logistiky, kde bude zrušených okolo 150 miest profesionálnych vojakov a 40 zamestnancov, v Martine výcviková základňa raketového vojska a delostrelectva a výcviková základňa mechanizovaného a tankového vojska pozemných síl, čo bude mať za následok zrušenie viac ako dvesto miest profesionálnych vojakov a 150 zamestnancov. V súvislosti s touto posádkou ale treba pripomenúť, že sa tam vytvorila po prechode z Vajnora hneď od prvého júla základná výcviková škola a prvého októbra vznikne v Martine odborná výcviková škola pozemného vojska. Pre úplnosť treba dodať, že 31. decembra sa v Novom Meste nad Váhom ruší 5. základňa a opravovňa spojovacieho materiálu a 5. základňa a opravovňa ženijného materiálu, čo bude znamenať zrušenie 40 miest profesionálnych vojakov a dvesto miest zamestnancov. K rovnakému dátumu ukončí svoju činnosť v Poprade výcviková základňa PVO a zásobovacia základňa PVO. Bude zrušených sto miest pre vojenských profesionálov a 70 miest pre zamestnancov. Koncom roku ukončí svoju činnosť aj výcviková základňa ženijného vojska v Seredi a zruší sa 100 miest profesionálnych vojakov a 30 pre zamestnancov.

• **Tieto zmeny predstavujú pomerne značné počty zrušených pracovných miest pre vojenských profesionálov i zamestnancov. Znamená to, že so všetkými sa rozlúčite a odídu z rezortu?**

v ženijnom prápore pozemných síl. No a ostatní odchádzajú do zálohy. Horšia situácia je v prípade občianskych zamestnancov. Len málokto sú ochotní - vzhľadom na súčasné podmienky ich zabezpečenia - meniť miesto práce a dochádzať desiatky a neraz aj viac kilometrov.

• **Aká bude od budúceho roku štruktúra prípravy profesionálnych vojakov a poddôstojníkov?**

Vstupný výcvik bude zabezpečovať základná výcviková škola v Martine. Odborný výcvik profesionálnych vojakov podľa odborností budú mať na starosti odborné výcvikové školy. V Martine bude pre pozemné sily, v Mokradi pre PVO a niektoré ďalšie odbornosti, a v Košiciach pre letectvo. Okrem toho poddôstojnícka akadémia, ktorá je v súčasnosti prechodne umiestnená v posádke Martin, už začala s prípravou lídrov v zdokonaľovanom poddôstojníckom kurze. Len v tomto roku absolvovalo tieto kurzy už vyše 300 profesionálnych poddôstojníkov. Zároveň sme doposiaľ pripravili viac ako 5-tisíc vojakov povinnej služby vrátane 80 žien. Do konca roku 2004 by sme v našich zariadeniach mali celkovo vyvíjať 9-tisíc vojakov povinnej služby. Málopočetné odbornosti, povedzme sokoliar, ktorých pre letiská treba zopár, ale aj kuchár, či niektoré iné, ktoré nebudú pre ozbrojené sily výhodné školiť vzhľadom na nízke počty, chceme riešiť prijímaním vyškolených pracovníkov z civilu.

• **Z uvedeného vidieť, že najmä Martin sa stane akýmsi centrom prípravy profesionálnych vojakov v rámci celých ozbrojených síl. Aké má martinská posádka predpoklady na úspešné zvládnutie tejto úlohy?**

V oboch kasárňach je dostatok priestoru na vytvorenie takýchto škôl a ich úspešnú činnosť. Aj s ohľadom na ubytovanie profesionálnych vojakov a poddôstojníkov. Postupne presúvame z rušených výcvikových základní techniku a materiál, ktoré sú potrebné na výuku. Väčší problém, hádam okrem logistických odborností, nie je ani so zabezpečením vhodných odborníkov. Ale aj tento problém riešime. Podobne ako otázku plnohodnotného využívania strelnice

v Sučanoch, kde doposiaľ nie sú doriešené niektoré majetkovoprávne vzťahy. Preto na nej nemôžeme viesť streľbu plným

kalibrom. Do života musíme uvádzať niektoré náhradné riešenia, kým túto otázku neuzavrieme. Napríklad bariérové strelnice a niektoré ďalšie, ale nie je to ideálne riešenie. Na časť zamestnaní budeme využívať zariadenia vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť a výcvikovom priestore Turecký vrch.

• **Aká budúcnosť čaká náš najdôležitejší výcvikový priestor na Lešti?**

Postupne ho modernizujeme. Buduje sa tanková strelnica, bolo oživené taktické pole ovládaním terčov na diaľku. Perspektívne, podľa ďalšieho upresnenia úloh Modelu 2015 uvažujeme na Lešti vybudovať spoločné výcvikovobojové centrum. Veliteľstvo priestoru by potom poskytovalo cvičiacim jednotkám väčší servis. Velitelia týchto jednotiek by mali vypracované plány cvičenia. Ale činnosť by riadil a hodnotil tím VVP. Bola by takto zabezpečená lepšia objektivita hodnotenia výkonu vojakov. Dnes ich hodnotí konkrétny veliteľ cvičiacej jednotky, ktorý sa nie vždy vie zbaviť subjektívneho pohľadu. Celkove teda možno povedať, že aj názor na celkové využitie Lešte sa trochu mení a modifikuje. V súlade s meniacou sa situáciou vo svete a s úlohami ozbrojených síl členských štátov aliancie.

Dvojstranu pripravil Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Po stopách 2. československej paradesantnej brigády v ZSSR

Pri príležitosti 60. výročia Slovenského národného povstania a 10. výročia založenia Klubu vojenských výsadkárov Slovenskej republiky oblastná organizácia klubu v Trenčíne zorganizovala a uskutočnila v dňoch 26. až 29. júla 2004 vojenskohistorickú cestu po stopách 2. československej paradesantnej brigády v ZSSR.

v boji o prežitie absolvovali výsadkári veliteľa plk. V. Prikryla, spolu s povstaleckými vojakmi a partizánmi plk. ČA A. N. Asmolo-va, R. Slánskym a publicistom J. Švermom.

1. etapa

V neprijemnom daždi postupujeme z obce Hiadeľ do Hiadeľského sedla na úpätí horského masívu Prašivá. Tu bolo zhromaždisko povstaleckých jednotiek a partizánov prechádzajúcich do hôr na partizánsky spôsob boja z Donoval cez Kečku a Kozí chrbát, Hiadeľskou a Moštenickou dolinou. Premočení vyhľadávame a zriaďujeme improvizovanú základňu na prečkanie noci. Našťastie, dážď ustáva a podvečer strávený pri ohni umožňuje situačnú reminiscenciu.

Situačná reminiscencia prvá:

20. – 30. december 1943

Na základe žiadosti slovenských vojakov, ktorí prešli na stranu Červenej armády a na základe medzivládnych rokovaní o zriaďovaní československého vojska v ZSSR bolo rozhodnuté o vytvorení 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR. Jej najpočetnejšiu zložku tvorilo 1 977 slovenských vojakov na vlastnú žiadosť začlenených do čs. jednotiek v ZSSR.

19. január – 13. júl 1944

Prebieha intenzívny výcvik zakončený kontrolným bojovým cvičením s vysadením na padákoch a bojovou streľbou, inšpekčnou prehliadkou a prevzatím bojovej zástavy. Príslušníci brigády uskutočnili 13 559 zoskokov na padáku, z toho 7 675 z upútaneho balóna. Pri padákovom výcviku sa zabil príslušník 2/1. práporu vojak Takács.

30. august – 19. september 1944

Jednotky brigády sú začlenené do zostavy 67. streleckého zboru, 38. armády, 1. ukrajinského frontu a vstupujú do bojov o prístup k štátnej hranici v priestore Bzianska – Szanoczek – Pulawa. V úporných bojoch brigáda stratila 149 padlých, 438 ranených a 49 nezvestných.

26. september – 19. október 1944

Po vyjdení z boja a bojovom stmelení sú jednotky brigády za krajne nepriaznivého počasia vzdušným mostom prepravované na Slovensko (letisko Tri duby a Rohožná) odkiaľ sú okamžite nasadzované na naj-

Trasa vojenskohistorickej cesty uskutočnenej 26. až 29. júla 2004

exponovanejšie úseky povstaleckého frontu. (Jalná, Hronská Dúbrava, Zvolen, Krupina, Dobrá Niva, Oremov laz, Pliešovce, Sása). Počas leteckého mostu bolo v 1 500 lietadlových vzletoch na Slovensko prepravených 1 885 príslušníkov parabrígy

Ján Šverma dva dni pred svojou smrťou pred výstupom na Chabenec

Cieľom podujatia bolo prispieť k celonárodným oslavám 60. výročia SNP a 10. výročia založenia Klubu vojenských výsadkárov Slovenskej republiky. Chceli sme si pripomenúť jedno z najťažších období pôsobenia príslušníkov parabrígy po vojenskom potlačení Povstania, odchode jednotiek brigády do horstva Nízkych Tatier a ich prechode na partizánsky spôsob boja. Súčasne sme mienili prispieť k poznávaniu prírodného bohatstva a k upevňovaniu vitality členov a sympatizantov klubu.

Na akcii sa zúčastnila skupina generálov, dôstojníkov, členov a sympatizantov klubu z Trenčína, Bardejova, Vrútok a Žiliny. Absolvovali náročný, takmer 60 km dlhý peší presun dolinami, svahmi a po hrebeni Nízkych Tatier z východiskového miesta v obci Hiadeľ cez Hiadeľské sedlo, Malú a Veľkú Chochuľu, Latiborskú hoľu až po úpätie Chabenca (1995 m n. m.), do Lomnitej doliny a obce Jasenie. Zhodou okolností za extrémne nepriaznivého počasia. Horská víchrica, dážď a hmla v oblakoch kopirovali osud Bieleho pochodu smrti, ktorý

Účastníci po takmer 60 rokoch prešli trasu, ktorou povstanci ustupovali do hôr

a personál 1. čs. samostatného stíhacieho pluku v ZSSR.

V dôsledku nepriaznivého počasia havarovalo 14 dopravných lietadiel Li-2 s personálom a prepravovaným mužstvom.

Počas bojov na povstaleckých frontoch brigáda stratila viac ako 200 padlých a mnoho ranených.

Večery patrili
reminiscenciám

26. október – 31. október 1944

Na základe rozkazu veliteľa 1. čs. armády na Slovensku generála Viesta veliteľ brigády plk. V. Příkryl rozhodol o odchode do hôr a prechode na partizánsky spôsob boja. Jednotky brigády sa zhromažďujú v priestore Hiadeľského sedla, odkiaľ postupujú cez Prašivú hrebeňom Nízkych Tatier smerom na Chabenec.

29. októbra dochádza v priestore Hiadeľského sedla k bojovej konfrontácii s nemeckou zásahovou jednotkou. Zabitých bolo 19 Nemcov a 6 výsadkárov.

2. etapa

Vo veľmi nepriaznivom počasí, v daždi a za silného vetra vystupujeme na horský masív Prašivej a cez Malú a Veľkú Chochuľu (1 752 m n. m.) postupujeme do priestoru horskej základne Prvej čs. brigády J. V. Stalina kpt. ČA A. S. Jegorova, v sedle pod trigonometrom 1 549 m n. m. Skalka.

Situačná reminiscencia druhá:

29. október – 31. október 1944

Hlavná skupina parabrigády s veliteľom plk. V. Příkrylom, plk. ČA A. N. Asmolovom, R. Slánskym a J. Švermom v počte 598 osôb dosiahla priestor základne Prvej čs. brigády J. V. Stalina kpt. ČA A. S. Jegorova. Po nadviazaní spojenia s hlavným štábom partizánskeho hnutia na čele s K. Šmídkem a plk. Asmolovom, brigáda prešla do jeho podriadenosti. Bolo rozhodnuté presunúť sa ďalej na východ po hrebeni Nízkych Tatier. Pochod sa začal v ten istý deň a prebiehal za zhoršujúceho sa počasia.

3. etapa

V dôsledku zhoršujúceho sa počasia je prijaté rozhodnutie v plánovanom priestore netáboriť a pokračovať v presune po hrebeni Nízkych Tatier v smere Veľká hoľa (1 639 m n. m.), Latiborská hoľa (1 648 m n. m.), trigonomet 1612,2 m n. m. Postupujeme v pásme mrakov a nárazový vietor dosahuje stupeň víchrice.

Sú chvíle, keď sa stáva obtiažnym udržať rovnováhu.

Situačná reminiscencia tretia:

26. júl 1944

Na úpätí Nízkych Tatier v priestore Lipovská Osada je vysadená organizátorská skupina npor. ČA P. A. Veličku. Jedenástčlenná skupina pripravila prijatie ďalších výsadkárov a do 2. februára 1945 operovala v priestore Sklabiňa, Martin, Vrútky ako Prvá čs. partizánska brigáda M. R. Štefánika s 365 osobami.

6. august – 8. august 1944

Na Veličkom vytýčenú plochu v priestore Veľká hoľa – Latiborská hoľa boli uskutočnené ďalšie organizátorské výsadky:

- 6. 8. 1944 – skupina npor. L. Kalinu (15 osôb). Do februára 1945 operovala ako partizánska brigáda Za slobodu Slovanov (600 osôb).
- 7. 8. 1944 – skupina npor. E. Bielika (8 osôb). Do apríla 1944 operovala ako partizánska brigáda Jánošík (808 osôb).
- 8. 8. 1944 – skupina npor. M. Sečanského (8 osôb). Do apríla 1944 operovala ako Brigáda kpt. Jána Nálepku (278 osôb).
- skupina kpt. ČA A. S. Jegorova (22 osôb). Do februára 1944 operovala ako Prvá čs. brigáda J. V. Stalina (1111 osôb).

Veličko zabezpečil prijatie ďalších dvoch organizátorských skupín v priestore Veľkej Fatry.

Kantorská dolina:

- skupina por. J. Ušiaka (21 osôb). Do mája 1945 operovala ako Prvá čs. partizánska brigáda J. Žižku (1100 osôb.)
- skupina npor. T. Polu (19 osôb). Do apríla 1945 operovala ako jadro partizánskeho zväzku Ján Žižka (678 osôb).

31. október – 5. november 1944

Po náročnom prechode hrebeňa Nízkych Tatier sa štáb a jednotky brigády zhromaždili v hornej časti Ľupčianskej doliny a na Solisku, kde im boli pridelené nové priestory rozmiestnenia, operačnej pôsobnosti a logistickej podpory.

4. etapa

V nepriaznivom počasí, v mrakoch a za silného nárazového vetra dosahujeme sedlo Ďurkovej, čo je východisko a nástup k dominante Chabenca (1 995 m n. m.). Pod vplyvom situácie je prijaté rozhodnutie trasu naplánovanú na tri a pol dňa absolvovať za dva dni. Mokri, mierne podchladení, ale spokojní, zostupujeme k cieľu našej vojenskohistorickej cesty – k miestu tragického skonu J. Švermu a do priestoru partizánskeho štábu plk. ČA A. N. Asmolova. Vyhnaní odiaľ dažďom, po krátkom odpočinku pokračujeme do pohronskej obce Jasenie a Banskej Bystrice, kde naša cesta končí.

Niekoľko poznámok na záver

Účastníci vojenskohistorickej cesty po stopách 2. čs. paradesantnej brigády v ZSSR, medzi nimi aj jedna žena, pri naplňaní jej cieľov mali možnosť aspoň čiastočne okúsiť zložitosti a obtiažnosti cesty, ktorú museli príslušníci parabrigády, vojaci povstaleckej armády a partizáni prejsť po prechode na partizánsky spôsob boja v horách. Súčasne sami otestovali svoju vôľu a schopnosti a deklarujú svoj obdiv a úctu všetkým účastníkom Slovenského národného povstania.

No zároveň podávame nie chvályhodné svedectvo o zanedbaných pamätných a pietnych miestach viažucich sa k histórii slovenského národa a jeho štátu.

Zostáva len dúfať, že 60. výročie Slovenského národného povstania je motivujúce aj v tomto smere a situácia sa posunie bližšie k európskemu a celosvetovému štandardu.

Napokon nezaškodí poukázať na činnosť uplatňovanú v mnohých armádach vojensky vyspelých štátov v oblasti práce s vojenskými veteránmi, teda udržiavanie vojenských cintorínov, pamätníkov a pietnych miest. Napríklad v nemeckom Bundeswehre je časť výcvikových programov vojenských jednotiek venovaná aj takejto praxi.

plk. v.v. PhDr. Peter ŠVRLO PhD.

Autor je predsedom Oblastnej organizácie Klubu vojenských výsadkárov SR v Trenčíne
Foto Emil MRÁZ

Zastávka pri pomníku
zastrelených partizánov

Ťažký krížnik USS Houston

Pol hodiny po polnoci 1. marca 1942 sa vlny Jávského mora zavreli nad jednou z najslávnejších lodí amerického vojnového námorníctva. Na dno Sundského prielivu po heroickom boji s japonskou presilou klesol ťažký krížnik USS Houston a s ním takmer sedemsto členov posádky vrátane veliteľa kapitána Rooksa, ktorý zahynul po explózii rýchlopalného dela, keď riadil evakuáciu ťažko poškodeného lode.

Tak skončila legenda, na ktorej sa štyrikrát plavil sám prezident Roosevelt a ktorá dlhší čas bola i vlajkovou loďou veliteľa Ázijskej flotily admirála Harta.

Krížniky – rytieri oceánov

Po 1. svetovej vojne, v ktorej sa plavidlá vojnových loďstiev vyznačovali značnou rôznorodosťou, nastala v ich triedení určitá stabilizácia a v kategórii krížnikov slúžiacich najmä na prieskum a podporu ťažších, ale pomalších bitevných lodí a lietadlových nosičov, sa vykryštalizovali tri základné typy – ťažké, ľahké a pomocné. Na washingtonskej námornej konferencii v roku 1922 stanovili horný limit výtlaku krížnikov na 10-tisíc ton a maximálny kaliber ich diel 203 mm. Na základe toho vznikla trieda ťažkých krížnikov, ktoré nazývali aj washingtonskými.

Treba dodať, že popri spomínaných sa vyvinula i trieda bitevných krížnikov, ktoré s výtlakom 30-tisíc až 40-tisíc ton a hlavnými delami kalibru 280 až 380 mm mali bližšie k bitevným lodiam.

Ťažké krížniky US Navy

Prvými americkými ťažkými krížnikmi sa koncom dvadsiatych rokov minulého storočia stali dve lode triedy Pensacola (Pensacola a Salt Lake City) s bojovým výtlakom 11 512 ton a desiatimi delami kalibru 203 mm. Niesli ich vo dvoch dvojdelových a dvoch trojdelových vežiach, pričom ťažšie trojdelové veže stáli kuriózne nad dvojdelovými, bližšie k stredu trupu, čo vôbec neprospievalo stabilite plavidiel.

Aj preto hlavnú výzbroj ďalšej triedy Northampton so šiestimi loďami (Northampton, Chester, Louisville, Chicago,

Houston a Augusta) zredukovali na deväť 203 mm diel v troch trojdelových vežiach, z ktorých dve boli na prove a tretia na korme. Takéto usporiadanie diel si už zachovali aj nasledujúce triedy amerických ťažkých krížnikov (Portland, New Orleans, Wichita, Baltimore a Des Moines).

S menom generála i mesta

Ťažký krížnik, nesúci meno legendárneho generála Samuela Houstona i po ňom nazvaného známeho texaského mesta, začali stavať v lodeniciach Newport News Shipbuilding vo virgínskom Newporte v máji 1928 a dokončili ho v júni 1930.

Loď s celkovou dĺžkou takmer 183 m a maximálnou šírkou 20,14 m mala plný výtlak 11 420 t. Štyri turbíny Parsons s výkonom 107 000 HP, poháňané ôsmimi kotlami White-Foster, jej dávali maximálnu rýchlosť až 32,5 uzla (viac ako 60 km.h⁻¹). Hlavná výzbroj pozostávala zo spomínaných deviatich 203 mm diel s hlavňami dlhými 55 kalibrov. Sekundárnu výzbroj tvorili štyri univerzálne poloautomatické delá kalibru 127 mm s dĺžkou 25 kalibrov, ktoré sa používali ako klasické aj ako protiletadlové. Boli lafetované jednotlivito po bokoch trupu a ich počet ešte pred vstupom USA do 2. svetovej vojny zvýšili na osem. Priamu protiletadlovú ochranu zabezpečovalo osem štvorhlavňových kanónových štvorciat Bofors kalibru 40 mm, niekoľko desiatok 20 mm kanónov Oerlikon a štyri

12,7 mm guľomety Browning M2HB. Palubnú výzbroj napokon uzatvárali dva trojhlavňové torpédomety kalibru 533 mm.

V strede trupu medzi komínmi mal Houston dva katapulty, pomocou ktorých

Ťažký krížnik USS Houston (CA-30) v roku 1930 tesne po dokončení

vzlietali prieskumné plavákové lietadlá. Tých niesol štyri až šesť.

Na vlnách Pacifiku

Do služby vstúpil Houston vo februári 1931 a do novembra 1933 bol vlajkovou loďou Ázijskej flotily na Ďalekom východe. Opäť sa ňou stal v novembri 1940 pri Filipínach. Na začiatku vojny operoval v austrálsko-britsko-holandsko-americkom zoskupení ABDA (Australian-British-Dutch-American) vo východnej časti Indického oceánu. Počas prieskumu pri Borneu mu 4. februára 1942 japonská bomba zničila zadnú vežu, ale v operácii pokračoval a koncom februára sa zapojil do bitky v Jávskom mori, v ktorej našiel smrť i holandský veliaci admirál Doorman na svojom vlajkovom ľahkom krížniku De Ruyter (výtlak 7 548 t, sedem 150 mm diel).

Poškodený Houston s austrálskym ľahkým krížnikom Perth (7 040 t, osem 152 mm diel) ustupovali Sundským prielivom, keď im cestu zahatal silný japonský zväz. Katmi oboch spojeneckých lodí sa stali ťažké krížniky Mogami (14 000 t, osem 203 mm diel) a Mikuma (12 400 t, pätnásť 155 mm diel). Z 1 064 členov posádky Houstonu do rúk Japoncov padlo 368 mužov a strasti zajatia ich prežilo iba 292...

PhDr. Ján DOLINAY
Foto archív

Na bokoch trupu niesol Houston 75 mm pancier, paluba mala hrúbku 50 mm a delové veže 56 mm

Maršal Hadik a jeho odkaz

Dňa 30. júna 2004 Národná rada SR schválila návrh na pomenovanie Národnej akadémie obrany po maršalovi Andrejovi Hadikovi. Keďže znalosť histórie nepatrí medzi silné stránky nášho spoločenského či individuálneho vedomia, zaiste nezaškodí, keď na stránkach OBRANY priblížime verejnosti túto osobnosť.

Nielen široká verejnosť, ale ani viacerí príslušníci našich ozbrojených síl maršala Andreja Hadika nepoznajú. Nemožno sa tomu priveľmi čudovať, lebo napríklad aj autori česky písaných Vojenských dejín Československa (2. zv.) z roku 1986 ho mylne označili za Maďara.

Pôvod v Turčianskej stolici

Maršal Andrej Hadik nepochybne patrí medzi najvýznamnejšie vojenské osobnosti starších dejín Slovenska a Slovákov, čiže našej histórie do získania štátnosti v rámci vzniku prvej Československej republiky. Bol potomkom slovenskej zemianskej rodiny pochádzajúcej z Turčianskej stolice. Z jeho vlastnoručne napísaného životopisu, ktorý je uložený vo Vojnovom archíve vo Viedni (xerokópia sa nachádza vo Vojenskom historickom ústave v Bratislave), vyplýva, že sa narodil 16. októbra 1710 na Žitnom ostrove, kde vtedy slúžil jeho otec Michal Hadik ako husársky kapitán.

Vojenskú kariéru začal ako 22-ročný kornet (zástavník) v Dežôfiho (neskôr 3.) husárskom pluku. Vo veku 33 rokov bol Hadik už plukovníkom a veliteľom Beleznaího (neskôr 10.) husárskeho pluku. V roku 1747 sa stal generálom a roku 1774 bol povýšený na poľného maršala, čiže do najvyššej vojenskej hodnosti habsburskej armády. Hadik sa preslávil najmä na bojiskách sedemročnej vojny (1756 – 1763), keď v rôznych veliteľských funkciách preukázal nielen osobnú odvahu a chrabrosť, ale aj mimoriadne operačné a taktické schopnosti, vyznačujúce sa netradičnými a novátorskými riešeniami. Vyznamenal sa najmä tým, že 16. októbra 1757 ako veliteľ vybraných husárskych švadrón a peších práporov v sile okolo 3 500 mužov nečakane napadol a obsadil Berlín. Pri útoku na mesto padlo len desať Hadikových mužov. Medzi 28 zranenými bol aj vtedy 19-ročný husár Ladislav Škultéty-Gábriš, rodák z Mojtína, ktorý sa neskôr stal legendárnym a heroickým vzorom vojenskej služby v Európe.

Berlín sa vykúpil výpalným vo výške takmer 300-tisíc toliarov. Samotný Hadik si z bohatej koristi nenechal ani toliar, 25-tisíc dal rozdeliť medzi svojich vojakov, ostatok poslal panovníčke Márii Terézii.

Husársky kúsok

Dobytie Berlína sa síce nestalo výrazným zvratom v ďalšom priebehu vojny, no meno Andreja Hadika sa preslávilo a od tých čias sa v Európe traja aj pojem husársky kúsok – po francúzsky tour d'hussard, v nemčine Hussarenstück. Za tento slávny čin panovníčka vyznamenala Hadika najvyšším vojenským vyznamenaním monarchie – Veľkokrížom vojenského radu Márie Terézie. V rokoch 1764 – 1768 zastával Hadik funkciu hlavného veliteľa a kráľovského miestodržiteľa v Sedmohradsku, v rokoch 1772 – 1774 bol zasa vojenským gubernátorom Haličska a Vladimírska. Pozoruhodné je, že práve Hadik ako prvý v Uhorsku predložil v 60. rokoch 18. storočia návrh na zrušenie nevoľníctva.

Hadik vo viacerých vojnách zastával funkciu hlavného veliteľa cisárskych

vojsk, v rokoch 1774 – 1790, čiže vlastne do konca života, bol prezidentom Dvorskej vojnovnej rady vo Viedni, čo z dnešného hľadiska zodpovedá funkcii ministra vojny. Treba zdôrazniť, že bol prvým a dlho aj jediným uhorským reprezentantom a vôbec jediným slovenským rodákom na tomto poste. Za Hadikovho pôsobenia v uvedenej funkcii sa v habsburskej armáde realizovali mnohé normotvorné i modernizačné opatrenia. Andrej Hadik zomrel 12. marca 1790 vo Viedni. Pochovaný je v Chorvátsku vo Futogu, ktorý získal v roku 1763 ako donáciu pri povýšení do grófskeho stavu.

Pomenovanie akadémie obrany po maršalovi Hadikovi treba privítať. Je totižto svedectvom toho, že nielen slovenská historiografia a slovenská vojenská historická veda osobitne, ale aj Ozbrojené sily SR a jej príslušníci sa hlásia k historickému významu a odkazu slovenského rodáka, ktorý patril medzi najsilnejších a najschopnejších európskych vojvodcov druhej polovice 18. storočia.

Maršal Hadik si zvolil krédo „virtuti nihil invium“, teda „chrabrosť nepozná prekážky“, ktoré by sa zaiste mohlo ako heslo skvieť aj v štíte slovenskej Národnej akadémie obrany.

PhDr. Vladimír
SEGEŠ, PhD.
Vojenský
historický
ústav

PRÍSLUŠNÍK NATIO HUNGARICA

Andrej Hadik rovnako ako všetci ostatní vtedajší šľachtici a vzdelanci slovenského pôvodu sa cítili byť príslušníkmi uhorského národa – po latinsky natio Hungarica. Nešlo o etnický národ, ale o politický, feudálny národ či stav združujúci výsadnú privilegovanú vrstvu spoločnosti. Uhorsko ako stavovský štát s čoraz výraznejšou, až výlučnou dominanciou maďarskej či pomaďarčenej šľachty, si tento charakter udržalo až do roku 1848, čiže až do zániku feudalizmu.

Poľný maršal Andrej Hadik
dekorovaný Veľkokrížom
vojenského radu Márie Terézie
na dobovej maľbe

Martinskí vojaci
na kúpalisku
v Bešeňovej pri ukážke
zadržania teroristu

Pod'ťe s nami do armády

Prvý augustový piatok sa v Thermal parku Bešeňová uskutočnilo ďalšie zo série prezentačno-kultúrnych podujatí Pod'ťe s nami do armády, ktoré sú zacielené na podporu profesionalizácie Ozbrojených síl SR.

Stovky návštevníkov sledovali vo vyhradenom priestore kúpaliska ukážku sebaobrany či nácvik skupinového zásahu proti ozbrojenému teroristovi, ktoré predvádzali vojaci poddôstojníckej akadémie z Martina. Ďalšie štyri tisícky dovolenkárov počúvali cez kúpaliskový rozhlas bezprostredné rozhovory s príslušníkmi zahraničných mierových misií, s vedúcim oddelenia vojnových veteránov MO SR plukovníkom v. v. Danielom Kostrom či náčelníčkou regrutačného strediska z Banskej Bystrice nadporučíčkou Lenkou Opluštilovou. Riaditeľ Thermal parku Bešeňová Ivan Budiak privítal v rámci podujatia aj čestných hostí. Prvým z nich bol Štefan Miklánek, ktorý cez druhú svetovú vojnu bojoval proti fašizmu na území Francúzska, Veľkej Británie a Belgicka. Medzi čestných hostí patrila aj Marta Marušinová, ktorej manžel tiež bojoval na západnom fronte.

Ivan Budiak informoval hostí aj o zatiaľ len málo medializovaných plánoch rozširovania Thermal parku. Už začiatkom budúceho roka by totiž k súčasným šiestim bazénom s liečivou

vodou mali začať pristavovať rozľahlú krytú halu, v rámci ktorej bude návštevníkom k dispozícii ďalších päť bazénov plus zariadenia vitálneho sveta. Možno zároveň dodať, že Nodar Giorgadze, generálny riaditeľ spoločnosti Eurocom Investment, ktorá Thermal park vlastní, podpísal s Danielom Kostrom v máji dohodu o tohtoročnom bezplatnom vstupnom do areálu pre všetkých, ktorí sa preukážu preukazom vojnového veterána, aj s partnerom. Je tomu tak nepochybne tiež preto, lebo jeho otec bol ťažko zranený v 2. svetovej vojne a aj on bol profesionálny vojak. V hodnosti majora pôsobil i v Afganistane. Po tom, ako Gruzínsko získalo samostatnosť, stal sa prvým námestníkom ministra obrany. No a keď v rámci oficiálnej návštevy 2. apríla 1992 prvý raz vstúpili v NATO gruzínsku vlajku, keďže tento štát nemal v tom čase menovaného ministra obrany, bol to práve Nodar Giorgadze, koho na pôde aliancie vítal jej vtedajší generálny tajomník Manfred Wörner. Dr. Giorgandze bol tiež veľvyslancom Gruzínska v Rakúsku s akreditáciou aj pre Slovensko, pričom u nás žije už ako pod-

nikateľ od roku 2000. Predtým zastával aj funkciu predsedu veteránov afganskej vojny v Gruzínsku a bol generálnym delegátom Svetovej federácie veteránov vojen so sídlom v Paríži pre strednú a východnú Európu. Preto chce i z terajšej pozície v budúcnosti pokračovať v spolupráci so slovenskými vojnovými veteránmi.

Podujatie v Bešeňovej sprevádzali desiatky súťaží či kvízov a prezentácia tvorby z dielne Vydavateľskej a informačnej agentúry MO SR, ktorá akciu organizovala. Spestrením boli nepochybne vystúpenia hudobnej skupiny Fornax a speváčky Ingoly. Zostrih z akcie si mohli vypočuť poslucháči v relácii Plná poľná na rozhlasovej stanici Rádio Slovensko. Podobne ako z ďalšieho podujatia Pod'ťe s nami do armády, ktoré sa uskutočnilo 20. augusta v rámci výstavy Agrokomplex v Nitre. V piatok 27. augusta na letisku v Tomčanoch pri Martine bola prezentácia Pod'ťe s nami do armády dokonca súčasťou osláv 60. výročia Slovenského národného povstania. O 20.05 hod. na tomto mieste zaznela zvukača naživo vysielanej rozhlasovej relácie Plná poľná a súčasne bola zapálená povstalecká vatra.

Text a foto -pv-

História na Zemplíne

Na vernisáž troch výstav v Galérii Zemplínskeho múzea v Michalovciach pozýva na 9. septembra o 14. hodine tamojší Vojenský útvar 1102. Výstava fotografií vysokomýtskeho 30. pešieho pluku z bojov na východnom Slovensku v rokoch 1918 až 1919, ktoré zapožičalo Regionálne múzeum vo Vysokom Mýte (ČR), sa koná pod záštitou poslankyne NR SR Márie Sabolovej a brigádneho generála Miroslava Kováča. Fotografie zachytávajú momenty od vzbury na talianskom fronte cez obsadenie českého pohraničia a východného Slovenska až po boj proti Maďarskej republike rád na tomto území. Deň obetí holokaustu a rasového násillia, ktorý si pripomíname práve 9. septembra, je príležitosťou zhliaďnuť výstavu Anny Frankovej, židovského dievčaťa, ktorého denník nájdený po 2. svetovej vojne vyrozprával svetu osud jednej prenasledovanej rodiny. Obe výstavy si možno prezrieť do 27. septembra. Tretia výstava, 170 najzaujímavejších pohľadníc mesta Michalovce z rokov 1900 až 1948 zo zbierky súkromného zberateľa pplk. V. v. J. Dobrovoľského, ktorá bude sprístupnená pri príležitosti 760. výročia prvej písomnej zmienky o Michalovciach, potrvá do 15. októbra.

npor. Ing. Mária SAKÁČOVÁ

ARMÁDNY magazín

Armádny magazín v STV sa vysiela každý nepárny týždeň v piatok o 21.00 a repríza relácie je nasledujúcu nedeľu o 12.45 hod na Dvojke. Informácie o najbližšom termíne vysielačnej relácie a ich obsahu sa dozviete na internetovej stránke www.mod.gov.sk/ e-ziny/Vaše námety a podnety môžete poslať na e-mailovú adresu: ZahradnikL@mod.gov.sk alebo dokument@stv.sk

Plná poľná
SLOVENSKÝ ROZHLAS

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nielen pre vojakov.

I tento rok sa na vás každý piatok o 20.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

Mjr. Tatiana Šlesariková: Vojačiek pribúda

Pani major, na Generálnom štábe OS SR ste zodpovedná aj za zohľadňovanie špecifik práce žien v ozbrojených silách, ste akousi ombudsmankou vojačiek. Ako je to so vzťahmi mužov a žien v ozbrojených silách? Existujú pravidlá, ktoré by mali vo vzájomných vzťahoch profesionálni vojaci dodržiavať?

Od 1. júla 2004 platí Etický kódex profesionálneho vojaka OS SR, z ktorého vyplýva, že vzájomné vzťahy sú utvárané na základe služobných vzťahov. Pokiaľ sú

žien je v hodnostiach nadpráporčík, štábný nadrotmajster a podplukovník či plukovník.

Aké funkcie vykonávajú ženy najčastejšie?

Najčastejšie pôsobia v spojárskych funkciách, administratíve a zdravotníctve, no slúžia aj vo veliteľských a technických funkciách. Svoje uplatnenie našli aj v rámci personálneho manažmentu, letectva, meteorologickej služby, logistiky, vojenskej polície, vojenskej prokuratúry a súdov.

Koncom mája ste sa za Ozbrojenú silu Slovenskej republiky zúčastnili v Bruseli na prvom stretnutí Výboru žien v silách NATO (Committee on Woman in the NATO Forces – CWINF). Ako je na tom Slovensko v porovnaní s ostatnými krajinami? Aké je tam percentuálne zastúpenie žien v ozbrojených zložkách?

Mjr. Ing. Tatiana Šlesariková sa narodila v roku 1970 v Gelnici, kde aj maturovala na miestnom gymnáziu. V roku 1989 nastúpila na Vysokú vojenskú leteckú školu v Košiciach na veliteľsko-štábný odbor. Od augusta 1993 pôsobila na Leteckej základni Kuchyná ako starší dôstojník pre vzdušný rádiotechnický prieskum. V roku 1997 absolvovala na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave kurz v odbore pracovné právo a právo sociálneho zabezpečenia. Potom prešla viacerými funkciami na Štábe letectva a PVO GŠ ASR, ministerstve obrany a Generálnom štábe OS SR. Od januára 2003 je vedúcim starším dôstojníkom oddelenia podporných programov Štábu personálneho manažmentu.

V silách NATO sa pohybuje podiel žien od 19,2 percenta v Slovinsku po 0,47 percenta v Poľsku. Ženy sú početné aj v ozbrojených silách Litvy a Kanady. Z hľadiska funkčného zaradenia sa od ostatných členských krajín nelíšime. Každá krajina však má aj svoje špecifiká. Napríklad v Taliansku a Holandsku je oveľa viac žien pri technickej obsluhu a údržbe ako inde.

Aké sú trendy v zahraničných ozbrojených silách? Rastie počet žien?

V zahraničí aj na Slovensku je trend jednoznačný – zvýšiť zastúpenie žien v ozbrojených silách. Na Slovensku je cieľom dosiahnuť stav okolo osem až desať percent. Podobný trend je aj v ostatných krajinách aliancie, kde zaznamenávajú neustály rast záujmu žien o vojenskú službu.

Nemáte obavy, či sa vám podarí naplniť plán? Je medzi ženami záujem o službu v OS SR?

Podľa posledných údajov Centra personálneho marketingu by sme so splne-

ním desaťpercentného zámeru nemali mať starosti. Medzi ženami je totiž o profesionálnu službu mimoriadny záujem. Dokonca taký veľký, že niekedy máme problémy s obsadzovaním funkcií a môže sa stať, že na funkciu budú čakať dlhšie.

Prečo sa ženám páčia uniformy? Aké sú najčastejšie dôvody vstupu žien do ozbrojených síl?

Dôvody sú rôzne. U starších žien, ktoré už majú rodinu, je jednoznačne na prvom mieste sociálne zabezpečenie, keď chcú pomôcť rodine. Medzi mladšími adeptkami prevažuje skôr zvedavosť, chuť vyskúšať si niečo iné, nové, čo bolo prevažne určené len mužom. Na treťom mieste je zaujímavý fenomén, akási tradícia v rodine, keď niekto z príbuzných slúžil alebo slúži ako vojak. A pretože sa v rámci reorganizácie OS SR niektoré civilné miesta zmenili na vojenské, niektoré staršie ženy sa rozhodli vstúpiť do aktívnej služby práve preto, aby si udržali miesto.

Existuje rozdiel v sociálnom zabezpečení medzi mužmi a ženami?

Nie. Jediný rozdiel súvisí s materstvom. Ženy majú podľa zákona nárok na materskú dovolenku v trvaní 28 týždňov, po ktorej si môžu požiadať o rodičovskú dovolenku do troch rokov dieťaťa. Inak sa postavenie mužov a žien v OS SR nelíši.

Podľa posledného prieskumu medzi profesionálnymi vojakmi sú mierové misie pre vojakov stále priťažlivé. Je o ne záujem aj medzi ženami?

Záujem o službu v mierových misiách medzi ženami pretrváva. Doteraz ženy na mierové misie chodili v limitovaných počtoch. Slovenské vojačky sú momentálne iba v Kosove a na Cypre. Do ostatných súčasných misií ženy zatiaľ nechodia. Najväčší záujem medzi ženami je práve o Cyprus. Momentálne tam pôsobí sedem našich žien. Zo slovenskej strany by nebol problém vyslať ich tam viac, ale počet je obmedzený miestnymi ubytovacími kapacitami. Bohužiaľ, v súčasnej situácii nie je reálne tieto kapacity pre ženy zvýšiť.

Pôsobíte aj v Združení žien v OS SR. Koľko má organizácia členov a aká je jej činnosť?

Združenie existuje od roku 1996 a v súčasnosti má okolo 75 aktívnych členiek. Je to občianske záujmovo-spoločenské združenie, na aktivitách ktorého sa môžu podieľať profesionálne vojačky, zamestnankyne rezortu obrany, či ženy s aktívnym vzťahom k ozbrojeným silám. Väčšinou ide o dobrovoľnícke a charitatívne aktivity.

Text a foto Lukáš MILAN

v uniforme, neexistuje nič ako spoločenská prednosť pre ženy. V tomto prípade rozhoduje vyššia hodnosť. Rovnako je v uniforme neprípustné prejavovať vzájomnú náklonnosť medzi dvoma príslušníkmi OS SR. Keď sú v uniforme, musia byť profesionáli.

Koľko žien slúži v slovenských ozbrojených silách a v akých hodnostiach?

K prvému júlu 2004 pôsobí rezorte ministerstva obrany 914 žien, profesionálnych vojačiek. Ženy v slovenskej armáde, respektíve v rezorte obrany tvoria 6,7 percent. V hodnostiach mužstva ich je 20 percent, v poddôstojníckych hodnostiach 36 percent, v práporčíckych hodnostiach 16 percent a v dôstojníckych hodnostiach 28 percent. Najviac žien máme v hodnostiach nadrotmajster, podpráporčík, slobodník a kapitán. Naopak, najmenej

Delostrelci sa pripravujú na sťahovanie

Jelšavské kasárne boli postavené koncom 19. storočia. Z pôvodných objektov dnes zostalo len zopár budov. Ostatné majú podstatne modernejší vzhľad. Po okupácii krajiny v auguste 1968 ich až do začiatku 90. rokov minulého storočia využívala sovietska armáda. Po jej odchode sa v kasárňach usídlili delostrelci a v priľahlých bytovkách ich rodiny. V nadchádzajúcich mesiacoch tohto a budúceho roka čaká príslušníkov delostreleckej brigády v súlade s upraveným Modelom 2015 zmena. Jednotlivé časti brigády by mali nájsť svoje nové pôsobisko v posádkach Rožňava, Michalovce a Nitra.

Náčelník skupiny personálneho manažmentu brigády nadporučík Ladislav Filka hovorí, že z jeho pohľadu je každá iná posádka ako Jelšava krokom k lepšiemu. Ospaľé, slušne povedané, dosť zanedbané trojtisícové mestčko s mizernou infraštruktúrou, kde okrem ozbrojených síl nájdú ľudia zamestnanie len v blízkych magnezitových závodoch, mu veľmi k srdcu neprirástlo. Za každým poriadnym nákupom či kultúrou treba cestovať niekoľko desiatok kilometrov. Do Revúcej, Rimavskej Soboty či Rožňavy.

Cesta k lepšiemu

Obdobný názor má aj veliteľ Druhého zmiešaného delostreleckého oddielu major Maroš Borza. Rodák z Michaloviec po maturite vo vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici začal študovať na vysokej vojenskej škole vo Vyškove. Po rozdelení federálnej armády dokončil štúdium v Liptovskom Mikuláši a pred desiatimi rokmi nastúpil do Jelšavy. Ani za tých desať rokov si na toto gemerské mestčko nenavylkoľ a bude rád, keď sa dostane do inej posádky. Chápe však aj určité rozčarovanie mnohých svojich podriadených, ktorí sú práve z regiónu Gemera.

Na druhej strane nadporučík Ladislav Filka upozorňuje, že zmena sa dosť bolestivo dotkne množstva profesionálnych vojakov a ich rodín.

„Väčšina z nich pochádza odtiaľto a z okolitých hladových dolín okresov Revúca a Rimavská Sobotka. Na Armádnej ulici má vyše 90 ľudí byty. V poslednom období sme v rámci profesionalizácie prijímali na miesta vojakov a poddôstojníkov predovšetkým záujemcov z okolia Jelšavy. Bola to pre nich široko-ďaleko jediná možnosť získať zamestnanie. Niektorí si dokonca vzali z bánk úvery a kúpili si alebo zrekonštruovali v Jelšave a jej blízkom okolí

byty a domy. Potreba dochádzať do iných miest výrazne zhorší ich situáciu. Ľudia prichádzajú za mnou a zvažujú rôzne možnosti, ako ďalej,“ hovorí 28-ročný rodák z Prešova, ktorý najskôr pôsobil ako zástupca veliteľa delostreleckej batérie.

„Neúmerne by vzrástli ich náklady na cestovné,“ pripomína major Borza. „Pre ženatých by to zasa znamenalo odlúčenie od rodín. Tie týždňové, alebo dvojtýždňové dochádzania za rodinou sa veľakrát podpisujú pod jej postupný rozklad. Práve preto, pre veľkú časť z nich by bolo ešte najideálnejším riešením dochádzanie do Rožňavy. Práve tam by sa mal po reorganizácii presunúť aj môj oddiel. Keby

Desiatníčka Viera Kederová verí, že optimizmus ju neopustí ani po reorganizácii

to však zostalo len na vôli ľudí, tento oddiel by bol naplnený aj na tristo percent, michalovský - keďže tu máme aj časť východniarov - na polovicu - a do Nitry by nechcel ísť prakticky nikto. Ale tak to jednoducho v armáde nejde. Aj preto bude dosť ľudí nespokojných a časť bude zvažovať odchod z ozbrojených síl. I napriek tomu, že nebudú mať podľa odslúžených rokov nárok na výsluhový dôchodok," hodnotí situáciu veliteľ oddielu. Už v septembri by mal rozbehnúť personálne pohovory s ľuďmi...

Cesta do neznáma

Neľahkú dilemu bude musieť onedlho riešiť aj desiatnička Viera Kederová. Rodáčka z Revúcej po ukončení strednej poľnohospodárskej školy niekoľko rokov podnikala. Mala obchod s potravinami. Veľa nezamestnaných a malé tržby ju nakoniec prinútili poobzerať sa po inej práci. Pred viac ako dvoma rokmi nastúpila do ozbrojených síl. Po absolvovaní základného výcviku v Martine a krátkej zastávke na letec-

Nadporučík Ladislav Filka a major Maroš Borza vedia, že už o nejaký čas ich čakajú zrejme najťažšie rozhovory s profesionálmi, aké zažili vo svojej doterajšej kariére

la aj ďalšie roky. Vie si vážiť možnosť mať prácu v hladovej Revúckej doline. Nebola by ani proti dochádzaniu do Rožňavy. Nad Michalovcami či Nitrou však vzhľadom na deti zatiaľ radšej ani neuvažuje.

V podobnej situácii je aj nadrotmajsterka Jana Simanová. Rodáčka z Rákoša pracuje ako náčelníčka pracoviska administratívnej bezpečnosti. Po maturite na gymnáziu absolvovala v Novom Meste nad Váhom ročnú praporečnicku školu a nastúpila do Jelšavy. „Manžel pracuje v magnezitových závodoch. Kúpili sme si v Lubeníku dom, zobrali úvery a začali ho prerábať. Keby som sa nedostala do Rožňavy, bol by to dosť veľký problém. Dom by sme museli predať. Ale v tomto kraji je to ťažké. Ľudia tu nemajú peniaze, a tak by sme sa ho museli zbaviť pod cenu. Musel by

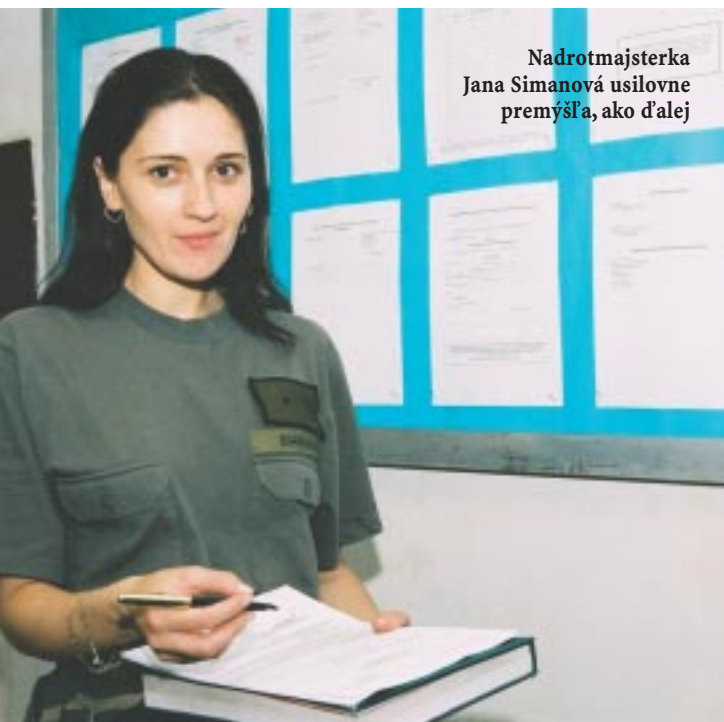
„Som slobodný a pre mladého človeka sú možnosti kultúrneho vyžitia v meste a jeho okolí prakticky nulové. Keď si chcete niečo kúpiť, tak okrem predražených potravín nemáte šancu niečo zohnať. Keby som sa dostal do Michaloviec, bol by som celkom rád,“ poznamenal Dušan.

Na rovnakú vlnovú dĺžku je naladený aj jeho kolega z oddielu, dôstojník pre kultúru a výchovu, kapitán Marek Roman. Rodák z Uliča v severovýchodnom cípe Slovenska ukončil vojenské gymnázium v Banskej Bystrici a začal študovať na vysokej vojenskej škole vo Vyškovci. Po rozdelení ČSFR ukončil bakalárske štúdium v Liptovskom Mikuláši, pôsobil v kežmarskom tankovom útvere a neskôr na vojenskej správe v Košiciach. Medzitým si diaľkovo doplnil vysokoškolské vzdelanie a v marci tohto roku prišiel do Jelšavy.

„Na rozdiel od mnohých mojich kolegov, ktorí pochádzajú z tohto regiónu, bude pre mňa najšťastnejší ten deň, keď sa dostanem preč z Jelšavy. Aj keď tu bol v posledných rokoch za nemalé peniaze rekonštruovaný celý kasárenský areál a celkom vážne pochybujem o tom, ako ho po odchode ozbrojených síl mestečko dokáže vlastnými silami udržať v náležitom stave. Najmä, keď v Jelšave žije početná rómska komunita, ktorá je až na výnimky bez práce. Bez stráženia sa asi tie mnohomiliónové hodnoty rozplynú. Časť možno skončí v zberných surovinách,“ povzdychne si 31-ročný Roman, ktorého manželka zatiaľ býva i s dvoma deťmi v prenajatom byte v Košiciach.

Ako vidieť, koľko ľudí, toľko názorov na odchod z posádkového mesta Jelšava. Každý z vojenských profesionálov má pred sebou tú svoju cestu. Pre niekoho znamená vytúžený odchod do „civilizovanejšej“ posádky, pre ďalších zasa veľký krok do neznáma.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Nadrotmajsterka
Jana Simanová usilovne
premýšľa, ako ďalej

kej základni Sliač zakotvila v Jelšave ako starší pisár veliteľskej batérie. Počas jej niekoľkomesačnej neprítomnosti sa o dve deti staral manžel, mimochodom, bývalý absolvent vojenskej strednej školy v Novom Meste nad Váhom. V rodine si teda vymenili úlohy a v súčasnosti nosí uniformu manželka.

„Vojenčina ma celkom baví. Niekoľko rokov som chodila na džudo, nie sú mi cudzie ani ďalšie bojové umenia. Keď som rukovala do Martina, dokonca mi dali aj pierko, ako mládencom,“ spomína dnes 31-ročná Viera. S manželom majú rodinný dom v Revúčke, miestnej časti Revúcej. Rada by uniformu nosi-

ma nasledovať manžel i náš šesťročný syn. A je otáznke, či by si v mojej novej posádke našiel nejakú prácu. Počula som, že ani Michalovce či Nitra nie sú v ponuke zamestnaní na popredných miestach. Skôr naopak,“ nahlas premýšľa nad svojou ďalšou budúcnosťou 28-ročná Jana.

Tí, čo odchod vítajú

Náčelník operačnej skupiny druhého oddielu nadporučík Dušan Pollák sa, naopak, už dnes nevie dočkať chvíle, keď odíde z Jelšavy. Rodák z Lipian nastúpil k brigáde pred tromi rokmi po absolvovaní vojenskej akadémie.

Kurz bojovej strel'by

Snád' najdiskutovanejším druhom výcviku jednotlivca v ozbrojených silách je v súčasnosti strelecká príprava. Predpisy v tejto oblasti napríklad nedávajú odpovede na otázky týkajúce sa riešenia praktických streleckých situácií na veľmi blízku až bezprostrednú vzdialenosť s úlohou rozlíšenia cieľov vrátane nezúčastnených osôb.

V čase, keď dochádza k zmenám charakteru úloh a použitia zbraní, je nutné hľadať nové metódy a postupy prípravy jednotlivcov v rámci ich základného a nadstavbového výcviku. Odborné štúdie v tejto oblasti uvádzajú, že ku konfrontáciám dochádza takmer vždy neočakávane. Čas, ktorý má napadnutá osoba na reakciu, sa pohybuje od dvoch do troch sekúnd. Príliš málo na to, aby napadnutý nabil zbraň, zaujal správny strelecký postoj a stačil presne zamieriť...

Rýchlosť, presnosť, spoľahlivosť...

Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť organizuje v rámci prípravy inštruktorských kádrov pre OS kurz bojovej strel'by. Dal by sa jednoducho zhrnúť do niekoľkých slov: sila, rýchlosť, presnosť, spoľahlivosť, bezpečnosť. Tí, ktorí sa už nejaký čas pohybujú v oblasti praktickej strel'by, určite plne chápu význam týchto slov.

Sila je dôležitá z hľadiska účinku streľiva, prenesením kinetickej energie a hybnosti strely na cieľ (zastavovací účinok), ako aj v schopnosti prenikania striel cez rôzne druhy prekážok, za ktoré sa môže ukryť protivník. Plne závisí od použitých zbraní a munície strelca.

Rýchlosťou rozumieme čas, za aký je strelca schopný vyriešiť streleckú situáciu s optimálnou presnosťou a razanciou pri dodržaní všetkých zásad taktiky. Závisí od troch hlavných faktorov. Taktickej

Akákoľvek manipulácia so zbraňou pri strel'be v maske musí prebiehať v dostatočnej vzdialenosti pred telom, v opačnom prípade riskujeme, že pri práci so zbraňou podvedome urobíme chybu...

situácie, zručnosti strelca a vhodného materiálneho vybavenia strelca. Taktickú situáciu z veľkej miery neovplyvníme, strelca alebo skupina bude spravidla reagovať na vonkajší podnet. Samozrejme, môžeme hovoriť o plánovaní a nácviku rôznych predpokladaných variantov. Najdôležitejší okamih však nastáva pri zaujatí bezpečného miesta (krytu) a až potom nasleduje samotná strel'ba. V prípade, že strelca nemá možnosť okamžite zaujať kryt, odpovedá v prvom momente zaujatím polohy, ktorá opticky zmenší jeho siluetu. Rýchlosť strelca závisí od genetických daností jedinca a výcviku. Materiálne vybavenie vo veľkej miere prispieva k rýchlemu použitiu zbrane. Vhodné puzdro na zbraň, na zásobníky a iná podporná strelecká výstroj (taktické okuliare, chrániče) je pri riešení takýchto situácií nevyhnutnosťou.

Presnosť strel'by je do značnej miery ovplyvnená správnymi streleckými návykmi a schopnosťou strelca zachovať si duševnú rovnováhu v krízovom momente.

Spoľahlivosť súvisí skôr s materiál- nym zabezpečením. Záleží to však na uhle

pohľadu. V prípade spoľahlivosti technickej úrovne zbraní a streľiva je význam očividný. V prípade streleckej situácie, keď streľbu použije skupina, je však nutné hovoriť aj o spoľahlivosti osobnej. Rozumieme pod tým úroveň výcviku skupiny, ktorá vyrieši takúto situáciu tak, aby sa jednotliví členovia skupiny, ktorí sú v tesnej blízkosti, navzájom neohrozili. Nakoniec sem zahŕňame aj hodnotenie okolia z hľadiska strel'by a neohrozenia nezúčastnených osôb. Čo nie je nič jednoduché, ak útočníci nie sú v uniformách pravidelných vojsk alebo útočník nie je okamžite identifikovaný.

Bezpečnosť je z hľadiska manipulácie so zbraňami a muníciou často opakovanou témou. Jej význam sa zväčšuje v prípade nosenia zbraní, ktoré sú nabité v kondícii (stav zbrane tesne pred použitím) na okamžité použitie. Chyby vznikajú najčastejšie pri zlých či nedostatočných návykoch alebo pri rutine.

Všetky z menovaných atribútov sú rovnocenné, bez ich vyváženosti strel'ba nikdy nedosiahne požadovaný účinok, čo môže v konečnom dôsledku znamenať

smrť či nesplnenie úlohy. Preto najdôležitejšou časťou samotného použitia zbrane je príprava na takéto použitie.

Inovovaný kurz

V rámci kurzu bojovej streľby sa cvičiaci oboznamujú s novým pohľadom na streleckú prípravu. I keď kurz vychádza zo stále platných predpisov v tejto oblasti, formy a metódy výcviku sa prehodnotili na súčasné použitie zbrane v zastavaných oblastiach, pri účasti nezúčastnených osôb v priestore streľby, na streľbu pod tlakom s časovým faktorom a na blízku až bezprostrednú vzdialenosť. Strelecké cvičenia sa museli špecifikovať tak, aby zaručili vysokú mieru bezpečnosti s cieľom splniť požadovaný druh streleckých situácií. Z tohto dôvodu sa musela prispôsobiť a doplniť povelová technika o nové činnosti vykonávané so zbraňou s použitím doplnujúcich prvkov bezpečnosti, streleckého a terčového materiálu.

Najväčší dôraz na začiatku sa kladie na správnu a bezpečnú manipuláciu, na splnenie základných limitov v presnosti a na „suchý“ nácvik so zbraňou. Postupne sa prechádza zo streľby pravou a ľavou rukou na streľbu obojručne (tá dominuje vo väčšine nácvikov) z rôznych polôh. Pridáva sa časový faktor, základné prvky

taktiky, pohyb, prebíjanie zbrane, streľba v pohybe, z vozidla, po námahe...

Kurz je rozdelený do troch stupňov. Na konci každého je preskúšanie. Ak cvičiaci úspešne absolvuje všetky stupne, získava triedu inštruktora pre oblasť bojovej streľby. Každý stupeň trvá päť dní a počas neho cvičiaci spotrebuje približne 800 kusov streliva do osobnej zbrane.

I keď pôvodným cieľom bolo vytvoriť nadstavbový kurz streleckej prípravy, ktorý pomôže zaviesť nové metódy a trendy do OS SR v danej oblasti, nevyhli sme sa malej zmene charakteru zamestnania. Z dôvodu nedostatočnej úrovne návykov pri práci s osobnou zbraňou u väčšiny účastníkov kurzov, čo vážne narušovalo bezpečnosť, základný kurz sčasti nahrádza základný výcvik. Je to podľa môjho názoru spôsobené nepravdivou a nedostatočnou základnou streleckou prípravou v jednotkách a malým množstvom vystrieľaného streliva. Ďalším nemenej dôležitým faktorom bola aj veľká poruchovosť krátkych guľových zbraní a nevhodnosť streleckej výstroje.

Uvediem ako príklad niektoré štatistické výsledky merané na kurzoch bojovej streľby a ponechám na čitateľovi, aby o týchto číslach pouvažoval.

Strelecké limity tasenia krátkej guľovej zbrane z puzdra s nábojom mimo komory zbrane s povinným zásahom do terča vzdialeného 10 metrov od strelca:

Služobné puzdro		Rýchle puzdro so zaisteným remeňom
Strelec bez výcviku	Vycvičený strelec	Vycvičený strelec
5 - 6 sekúnd	4 sekundy	1,5 - 2 sekundy

Strelecké limity prebitia zbrane po dvojvýstrele na terč vzdialený 10 metrov od strelca s pokračovaním dvojvýstrelu s povinným plným zásahom do terča:

Typ zbrane	Strelec bez výcviku	Vycvičený strelec
Pistoľ	6 sekúnd	2 sekundy
Samopal	8 - 10 sekúnd	2,5 - 3 sekundy

Strelecké limity použitia dlhšej zbrane pri prvom výstrele na terč vzdialený 10 metrov od strelca s nábojom mimo komory zbrane s povinným zásahom:

Nosenie zbrane podľa predpisu		Upravené nosenie na rýchlu streľbu
Strelec bez výcviku	Vycvičený strelec	Vycvičený strelec
8 - 10 sekúnd	5 - 6 sekúnd	2 sekundy

V kolónke strelca bez výcviku uvádzame výsledok streľby cvičiaceho pri kontrolnom teste po nástupe na kurz. V kolónke vycvičeného strelca uvádzame jeho výsledok z testu na konci kurzu. V kolónkach upravené nosenie na rýchlu streľbu a rýchle puzdro so zaisteným remeňom uvádzame výsledky streľby po úpravách odporúčanych na rozdiel od predpisov. Ide o výsledky streľby absolventov inštruktorského kurzu.

Za tri týždne intenzívnej streľby a „suchých“ nácvikov sa účastníci kurzu viditeľne zlepšili v práci s osobnou zbraňou. Samozrejme, nie všetci boli schopní úspešne absolvovať intenzívnu prípravu na stupeň inštruktora, ale to ani nebolo cieľom. Inštruktormi sa stávajú len tí najlepší. Konečné výsledky výrazne ovplyvnili i možnosť, akú cvičiaci mali resp. nemali, vykonávať daný druh streľby medzi jednotlivými stupňami kurzu vo vlastných jednotkách.

Na záver ďakujem za pomoc všetkým odborným inštruktormi, ktorí sa na tomto projekte aktívne podieľali. Zároveň chcem vyjadriť presvedčenie, že tento nový pohľad na vykonávanie streleckej prípravy už čoskoro nájde stabilné miesto v riadnom výcviku vojsk OS SR.

*Text a foto kpt. Ing. Patrik ŽITNÍK
riaditeľ oddelenia výcviku v ÚŠZV*

Tasenie krátkej guľovej zbrane z rýchleho puzdra

Viac zdravých jedál

Na prelome júna a júla tohto roku sa uskutočnil dotazníkový prieskum názorov zamestnancov ministerstva obrany na úroveň a kvalitu stravovacích služieb poskytovaných v jedálni a v bufetoch v areáli MO SR, ako aj v areáli Duklianskych kasární.

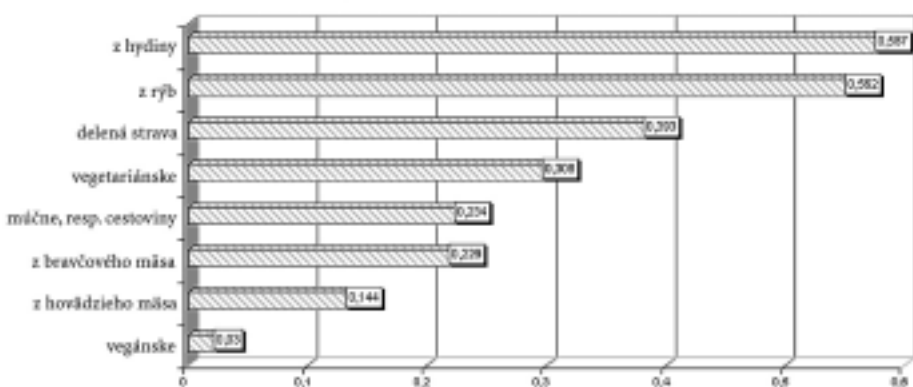
Možnosť zapojiť sa do prieskumu využilo v areáli MO SR 207 zamestnancov. V areáli Duklianskych kasární ich bolo 74. Názorové rozdiely boli minimálne. Prieskum realizovalo z iniciatívy organizačného odboru MO SR oddelenie sociálnych a personálnych analýz a verejnej mienky komunikačného odboru KaMO. Z prieskumu vyplynulo, že úplne spokojných s výberom a ponukou jedál je 16 percent respondentov. Tí, ktorým jedlá len zriedka vyhovujú, tvorili 25 percent, pričom 58 percent má s výberom jedla občas problémy. Potešiteľné je, že len jednému percentu stravníkov jedlá takmer nikdy nevyhovujú a majú vždy problém vybrať si z ponuky. S kvalitou jedál sú respondenti viac-menej spokojní. Jedlá väčšinou hodnotili ako „skôr dobre“. Najlepšie bola

hodnotená hydina, múčne jedlá a prívarky. Najhoršie boli hodnotené zemiaky (suché, nechutné) a polievky.

Na jedálnom lístku by sa mala podľa zamestnancov zúčastnených v prieskume častejšie objavovať zelenina (zeleninové prílohy alebo šaláty) a okrem toho jedlá z hydiny a z rýb (pozri priložený graf).

Nie malú skupinu tvorili respondenti preferujúci delenú stravu. Približne 80 percent respondentov by privítalo možnosť kombinovať hlavné jedlo so zeleninovou prílohou namiesto zemiakov alebo ryže. Kriticky boli v prieskume hodnotené hlavne mokré podnosy, plastové misky na

Druhy jedál, ktoré by mali byť častejšie na jedálnom lístku v jedálni MO SR

polievku, nedostatok zeleniny. Pokiaľ ide o bufety v areáli MO SR, najviac boli kritizované otváracie hodiny a pomalá obsluha, najmä v Arme. Respondenti z areálu Duklianskych kasární väčšinou negatívne hodnotili absenciu bufetu a žiadajú obnoviť jeho prevádzku.

PhDr. Eva POLLÁKOVÁ

„Metalparáda“ u ženistov

V piatok 13. augusta sa v priestoroch ženijného práporu Michalovce konal slávnostný nástup ženijnej jednotky po ukončení jej pôsobenia v operácii Iracká sloboda. Tento deň bol o to slávnostnejší, že bývalým veliteľom slovenského kontingentu bol zároveň veliteľ hostiteľského ženijného práporu Michalovce pplk. Ing. Karol Navrátil. Účasť prisľúbili štátny tajomník Martin Fedor i náčelník GS OS SR gen. Ing. Milan Cerovský, avšak magický dátum prejavil svoju moc a poveternostné podmienky ich cestu na východ prerušili. Vrtuľník, ktorý ich mal do kasární prepraviť, sa pre búrku vrátil na sliačske letisko. Pri odovzdávaní medailí za službu v mierových misiách 1. a 2. stupňa ich zastúpil veliteľ Síl výcviku a podpory brigádny generál Milan Maxim a zástupca veliteľa Pozemných síl OS SR brigádny generál Jaroslav Vývlek. Neodradil ich ani silný dážď, čo sa spustil práve počas odovzdávania medailí. Ocenení príslušníci ženijnej jednotky nezabudli ani na svojich troch druhov, ktorí prišli v Iraku o život a venovali im spomienku i minútu ticha počas slávnostného ceremonálu.

npor. Beáta ZATROCHOVÁ

Z ohlasov

Vítam zmeny

Som váš stály čitateľ a musím vám povedať, že zmeny od začiatku roka 2004 sú skvelé. Grafické spracovanie je super, výber tém je znamenitý. Páči sa mi seriál predstavovania armád našich spojencov v NATO, informácie o našich „mierotvorcoch“, aktuálny z oblasti vojenskej techniky. Vynikajúce je aj uverejňovanie prieskumov verejnej mienky a tiež príbehy a súdnicke na predposlednej strane.

Tomáš BOKO, Veľké Rovné

Fundovaný prínos

Zaoberám sa dejinami c. k. Kriegsmarine a námorného letectva starej monarchie. Preto ma veľmi zaujal nedávno publikovaný už druhý článok Andreja Žiarovského Osudy cisárových lodí. Tak ako aj jeho predchádzajúci článok Dunajská flotila c. k. monarchie považujem obidva materiály za veľmi fundovaný prínos k tejto problematike a rád by som si s autorom vymenil niektoré podrobnejšie poznatky.

*Ing. arch. Štefan ANDROVIČ
Trenčín*

V Rašove pokračujú

„Dňa 27. septembra 1955 vychádza prvý denný rozkaz útvaru, ktorým sa vojenský útvar zriaďuje a ktorého veliteľom sa stáva nadporučík Kazimír Janeczek prichádzajúci z Vráže u Písku,“ píše sa v rašovskej útvarovej kronike. Pre súčasného zastupujúceho veliteľa kapitána Stanislava Gaňa je dôležitejšie, že vojaci budú v Rašove neďaleko Bytče pôsobiť aj v budúcnosti.

Rašovský útvar zabezpečuje skladovanie vojenského materiálu pre vzdušné sily. Je podriadený Muničnej základni v Novákoch a je zároveň súčasťou Veliteľstva vojsk výcviku a podpory.

Profesionalizácia a investície

„Predbežne by u nás mali pôsobiť vojaci základnej služby až do roku 2006. O záujemcov, snažiacich sa získať profesionálny kontrakt v pozíciách poddôstojníkov a mužstva, však vôbec nemáme núdzu,“ konštatuje kapitán Gaňa. Hovorí, že veliteľia družstiev, špecialisti aj psodovi už sú profesionáli, takže na vojakov povinnej služby ostávajú miesta strážnych a základné pozície v mužstve. Spomenie, že na začiatku profesionalizácie mali aj oni problémy s kvalitou nových poddôstojníkov. V poslednom období však už museli vyprevadiť

preto sa im napríklad podarilo zatepliť drevené budovy postavené pred polstoročím. Opravili aj časť skladových priestorov a zrekonštruovali archaické sociálne zariadenia. Na druhej strane – aj oni sa museli v posledných rokoch rozlúčiť s niekoľkými desiatkami vojakov a zamestnancov. O to viac začali rozvíjať spoluprácu s vojenskými dôchodcami. „Od roku 2000 sa vždy v auguste stretnú v útvaru, prejdú si svoje pracoviská a potom sa spoločne vyberieme na objednanú chatu niekde v okolí.“ uvádza 33-ročný zastupujúci veliteľ, absolvent považskobystrickej strojárkej priemyslovky a košickej Vojenskej leteckej akadémie v odbore ekonomika a zabezpečenie leteckej prevádzky.

Rozum a šťastie

„Dňa 31. 12. 2003 bola prepustená zo služobného pomeru praporečička Mária Bule-

nincová, ktorá v našom útvaru odslúžila 23 rokov a 4 mesiace...“ čítame si ďalej v rašovskej vojenskej kronike, ktorá vzhľadom na svoju kontinuitu azda nemá v ozbrojených silách konkurenciu. Možno z nej vyčítať aj to, že útvar rozvíja kontakty aj s obcou. Mimochodom, v rámci dedinských prekáračiek sa tvrdí, že vraj v Rašove predávajú rozum... „Nuž, nemyslím si, že by sme si od miestnych mohli nakúpiť rozumu viacej ako hocikde inde, ale pokiaľ sa dá, vždy si v rámci prípustných noriem vyjdeme v ústrety,“ zasmee sa veliteľ, ktorý do služby dochádza z neďalekej Malej Bytče.

Spomedzi mladších profesionálnych vojakov sme sa zaujímali o rotného Ľudovíta Erneka, ktorý je vojenským profesionálom dva a pol roka. Vyrastal totiž v Detskom domove v Domaníži, s ktorým redakcia OBRANA udržiava partnerské vzťahy. „Čo vám mám hovoriť – je snaživý, snaží sa profesionálne rásť, stále hráva aktívne futbal, nie tak dávno sa oženil a má dcérku – takže je to chlap na svojom mieste,“ počuť krátku, no výstižnú charakteristiku z úst veliteľa. A ako sa cíti v uniforme Ľudo Ernek, ktorý má elektrotechnickú maturitu a počas povinnej vojenskej služby v Jelšave sa rozhodol stať sa profesionálnym vojakom? „Som veliteľ družstva zabezpečenia velenia a starám sa predovšetkým o spojenie, takže robím prácu vo svojom odbore, ktorú mám rád. Chcel by som získať pôžičku na byt, hoci sa nesťažujem ani na svokrovcov, u ktorých s manželkou žijeme. V podstate sa niekedy skoro čudujem, s akým šťastím mi všetko v posledných rokoch vychádza,“ optimisticky vyratúva mladý rotný, ktorý je presvedčený, že to horšie si už v živote preskúšal.

Text a foto Pavol VITKO

Kapitán Stanislav Gaňa so 49-ročnou útvarovou kronikou, ktorú už jeho predchodcovia nechceli odovzdať ani do múzea, pretože je stále živá

za kasárenskú bránu proti ich vôli len dvoch. No a do uniformy prijali v tohtoročnom januári dve ženy, pričom spolu ich slúži v útvaru päť. „Nechcem predbiehať, ale s nimi máme len tie najlepšie skúsenosti,“ vraví veliteľ.

„Skutočnosť, že sme ostali v Modeli 2010, je pre nás naozaj dôležitá. Veď pri opravách či rekonštrukciách to býva prvá otázka – či s naším útvarom rátajú ozbrojené sily aj do budúcnosti,“ ešte raz prízvukuje kapitán. Aj

Rotný Ľudovít Ernek (v strede) so svojimi spojarmi, vojakmi M. Tomašecom a V. Hajsterom

Naši medailisti ovenčení vavrínmi

Zlato a striebro smoliarom

Osemnásť august 2004 sa navždy zapíše do novodobých dejín slovenského olympijského športu. Ešte nikdy doteraz nezískali naši športovci v jeden deň dva olympijské kovy. Pod majestátnou aténskou Akropolou sa to podarilo až singlkanoistovi Michalovi Martikánovi z AŠK Dukla Banská Bystrica, ktorý získal striebro a jeho oddielovej kolegyni Elene Kaliskej, čerstvej olympijskej víťazke.

kvalifikáciu, bola táto pozícia pre mňa skôr nevýhodná ako prospešná. Finálové preteky to aj potvrdili. Mala som prehľad o najväčších súperkách, ale nespoliehala som sa na ich dosiahnuté výkony. Snažila som sa absolvovať trať tak, akoby som súťažila iba sama. Pred rozhodujúcou zlatou jazdou som verila, že pokiaľ neurobím zbytočnú chybu, medailu určite získam. Dostatočný náskok ma upokojil predovšetkým psychicky. Som veľmi šťastná, že som konečne získala medailu, no že je to zlato, to mi potrvá ešte nejaký čas, kým si uvedomím, že som sa stala naozaj olympijskou víťazkou," povedala šťastná kajarka, ktorá si na oslavu svojich menín pripravila najkrajší darček.

Obaja úspešní medailisti potvrdili, že ich najväčším súperom bolo počasie a voda. „Areál Helliniko patrí medzi najmodernejšie a najkrajšie na svete. Problémy nám však robila stále sa zvyšujúca teplota vzduchu i vody. Slaná voda bola stále hustejšia a agresívnejšia a na tvári poriadne štípala. Bolo to dosť nepríjemné, ale rovnaké podmienky mali aj ostatní," zdôveril sa Michal Martikán, ktorý ďalší krásny zážitok prežil počas slávnostného otvorenia: „Bol som veľmi hrdý na

to, že práve mne pripadla česť niesť slovenskú vlajku. Slávnostný ceremoniál, ktorý som sledoval na vlastné oči, akoby zahnal únavu z dlhého čakania na chvíľu, než sa dostaneme na plochu štadióna. Takúto dojemnú oslavu novodobej olympiády na mieste, kde sa začali písať jej dejiny, je nutné prežiť na vlastnej koži. Nie v jednej chvíli som pri tom pocítil príjemné mrazenie na chrbte.“

Ešte necelú polhodinu po pretekoch v supermodernom vodnoslalomárskom kanále Helliniko prežíval dvadsaťpäťročný rodák z Liptova Michal Martikán zlatú radosť. Medzitým už ale Francúzi kuli plán ako pripraviť Slováka o olympijský primát. Ich protest, v ktorom namietali jeho bezchybnú jazdu, podopreli dotykom na jednej z bránok v hornej časti trate. Protest proti tomuto návrhu podali aj Slováci. K tomu, aby bol uznaný, museli sa dvaja rozhodcovia vyjadriť súhlasne. Žiaľ, ich rozhodnutie potešilo najväčšieho súpera nášho kanoistu, francúzskeho Tonyho Estangueta, ktorý v Aténach obhajoval zlatú medailu zo Sydney.

„Nikdy som sa nesnažil vyhrať v nečestnom súboji, keď bol súper lepší. Nie som si však istý, že som urobil na trati nejakú chybu a už vôbec nie žiadne ťuknutie do bránky. Ak tak rozhodla rozhodcovská porota, musím to plne rešpektovať. Žiaľ, je mi to veľmi ľúto, že som takýmto spôsobom prišiel o zlato, ale ani striebro nie je na zahodenie. Veď kandidátov na medaily bolo osem. Naopak, teším sa, že som v príprave na OH urobil maximum pre tento úspech a aj v súťaži som odviezol poctivú prácu,“

komentoval rozhodnutie arbitrov náš vodák, ktorý aj v tejto chvíli zachoval triezvy postoj v duchu fair play.

Darček k meninám

Keď sa pred olympiádou prognózovali kandidáti na medaily, nechýbala medzi nimi ani Elena Kaliská. Večná smoliarka, ktorej veľká medaila v rozhodujúcich chvíľach vždy ušla pomedzi prsty, sa konečne dočkala. Bohovia z Olympu ju za trepezlivosť odmenili zlatým vavrínom. Tridsaťdvaročná rodáčka zo Zvolena potvrdila aj v aténskom areáli Helliniko pozíciu súčasnej svetovej jednotky. V kvalifikácii poľahky a bez problémov si vybojovala druhé miesto.

„Z psychického hľadiska je to oveľa výhodnejšia pozícia. Už mnohokrát, keď som vyhrala

Michal Martikán

Na OH 1996 získal zlato, o štyri roky neskôr v Sydney bol strieborný a rovnaký kov vypádľoval aj na OH v Aténach 2004. Je trojnásobný majster sveta (1997, 2002 a 2003), v rokoch 1995 a 1999 skončil tretí. Na ME 1998 získal striebro. Trikrát sa stal celkovým víťazom Svetového pohára (1998, 2000 a 2001), pričom v pretekoch SP triumfoval jedenásťkrát.

Elena Kaliská

Olympijská víťazka z Atén 2004. Majsterka Európy 1998, 2002 a 2004, tretia 1996, štvornásobná celková víťazka Svetového pohára (2000, 2001, 2003 a 2004), v SP vyhrala spolu 8 pretekov, 4 v tomto roku. Na OH a MS ešte nikdy nezískala medailu, v Sydney 2000 skončila štvrtá.

z Hier XXVIII. olympiády Gönciho bronzové nervy

V poradí druhú medailu pod olympijskými kruhmi pre Slovensko vybojoval na Hrách XXVIII. olympiády v Aténach športový strelec, kapitán Jozef Gönci z Dukly Banská Bystrica. Na olympijskej strelnici Markopoulo Shooting Center sa ako jediný dokázal vkliniť medzi famózných ázijských strelcov v úvodnej súťaži vo vzduchovej puške na 60 rán a tretím miestom tak rozšíril svoju zbierku kovov z vrcholných svetových podujatí na 66 (54 seniorských a 12 juniorských).

Dvojnásobný najlepší strelec planéty v rokoch 1998 a 1999 si ako jeden z prvých Slovákov „vystrieľal“ miestenku na svoje meno na tretiu olympiádu. Na štart olympijskej súťaže nastupoval v pozícii najväčšieho favorita. Predurčovala ho na to medailová zbierka z vrcholných podujatí v tejto sezóne – zlato, dve strieborné a dve bronzové medaily. Aj prestížny americký časopis Sports Illustrated favorizoval práve jeho. „Sú to iba fakty, ktoré vychádzajú z výsledkov. Na olympiáde však pozícia favorita neexistuje. Málokto si totiž uvedomuje, že v súčasnosti tvorí svetovú špičku dvadsať strelcov, kým pred desiatimi rokmi nás bolo o polovicu menej. Minulosť potvrdila, že na olympijských súťažiach, ktoré sú vyvrcholením štvorročného cyklu, vždy vyhoria. Preto som si vôbec neprípúšťal tento fakt. Ak by som sa sústredil len na to, či budem alebo nebudem mať medailu, jednoducho by som kvalitný výsledok nedosiahol. Prirodzene, potvrdenie tabuľkového postavenia aj na stupňoch pre najlepších, vie potešiť, no tentoraz som túžil prebojovať sa medzi finálovú osmičku, čo sa nepodarilo môjmu odvekému rivalovi Maďarovi Sidimu, ba ani ďalším favoritom,“ reaguje na túto tému tridsaťročný rodák z Košíc.

Hoci famózny puškár, člen vojenského klubu spod Urpína, už dvakrát v kariére dosiahol maximálny počet 600 bodov, do finále postúpil z kvalifikácie štvrtým výkonom – 596 bodov. „Bol som spokojný, že budem bojovať o medailu. O lepší výsledok som sa pripravil v úvodných položkách, v ktorých som trochu zaváhal.“

Zo zadnej pozície na Gönciho dorážal Kórejčan Cheon Min Ho. Slovenský puškár mu predposledným slabším výstrelom (9,3) doslova ponúkol bronz. „Podľa ozveny z hľadiska som tušil, že je to veľmi zlé a že medailová miska váh sa naklonila na stranu súpera. V tomto napätí, ktoré je v skutku veľké, nemôžete

vnímať výkony súperov. To by vás len rozptyľovalo,“ komentuje nepresnú trefu. Našťastie, pri poslednom, desiatom, výstrele ukázal pevnejšie nervy a kvalitným výkonom (10,4) dal súperovi k. o.

A t e n s k y výsledok zo vzduchovej pušky je doteraz jeho najlepším olympijským výsledkom v tejto disciplíne (v Atlante 26. a v Sydney 11. miesto). Šancu získať ešte ďalšiu medailu mal v ľubovoľnej malokalibrovke na 3 x 40 rán a 60 rán v ľahu (súťaže sa konali po uzávierke tohto vydania, pozn. red.). „Streľba nie je šport, v ktorom by jednotlivec získal medaily vo všetkých troch disciplínach. Možno sa to niekedy v Aténach podarí vo dvoch, ale ak sa prebojujem do finále aspoň v jednej z nich, budem spokojný. Celý rok som sa trápil s dolámaným ľavým zápästím, bolesti mi čoraz viac znemožňovali strieľať

z malokalibrovky. Väčší hendikep však pociťujem v tom, že som mal v príprave málo pretekov, chýba mi súťažné tempo. Prebojovať sa medzi najlepších, na to treba podať stopercentný výkon a navyše mať deň,“ zachovával si triezvy pohľad na medailové očakávanie.

Aj keď vo svojej zbierke má už 66 medailí, ešte stále ho túžba strieľať núti nájsť v sebe novú motiváciu, aby znova dokázal, že tituly najlepšieho svetového strelca neboli vecou náhody. Olympijské úspechy ho k tomu zakaždým prebúdajú. Aj preto o ukončení kariéry ešte neuvažuje: „Už mám premyslené, čo budem robiť po návrate, určite budem strieľať naďalej.“

Dvojstranu pripravil Jozef MICHNICA
Foto TASR a autor

GÖNCIHO ZBIERKA

- * OH: Atlanta 1996 – bronz, Atény 2004 – bronz
- * MS: zlato, dve striebra, bronz
- * ME: tri zlatá, štyri striebra, šesť bronzov
- * SP: päť víťazstiev vo finále, 19 celkove
- * Svetový strelec roka: 1998 a 1999

Elene Kaliskej, Michalovi Martikánovi a kapitánovi Jozefovi Göncimu, členom AŠK Dukla Banská Bystrica, vzápätí po ich úspechoch listom, resp. telefonicky zablahoževal aj minister obrany SR Juraj Liška a štátny tajomník MO SR Martin Fedor.

Slová života

Každý normálny človek sa snaží o minimálne korektné alebo pozitívne vzťahy na pracovisku. Všeobecne sme povzbudzovaní k tomu, aby sme boli tolerantní jeden voči druhému, bez ohľadu na to, v akom duchu sme boli vychovávaní a k čomu sa hlásime. Keď som počul vojakov rozprávať o tom, ako sa im vysmieľajú a ponížujú ich trápnymi poznámkami len preto, lebo prejavili svoje náboženské presvedčenie a zaujímali sa o účasť na vojensko-náboženskej aktivite, pravdupovediac, neveril som tomu. Až do chvíle, kým som sám niečo podobné nezažil...

Podoby závislosti

Patrím do strednej generácie, ktorá je už pomerne ostrieľaná a imúnna voči podobným rečiam. Mladí ľudia to ale znášajú oveľa horšie. Keď som nastúpil do ozbrojených síl ako vojenský duchovný, po určitom čase aklimatizácie som zaregistroval dovtedy pre mňa dosť nepochopiteľný jav: klebetenie, ohováranie a osočovanie v prevažne mužskom kolektíve. K tomu sa pridáva aj závisť. Keď napríklad dvadsaťročný mladý človek chce materiálne vlastniť to, čo má o generáciu starší a prenáramne sa čuduje, ako je to možné, že to má.

Nebránim sa tomu, ak ma niekto považuje za najhoršieho človeka v kasárňach. Zároveň však priznávam, že sa chcem polepšiť. Nebránim sa ani názoru, že niektorí z tých, čo sa zúčastňujú na náboženských aktivitách, to nerobia z najčistejších úmyslov a dôvodov. Oni sa k tomu aj verejne priznávajú. Podľa všetkého zo zbabelosti, alebo preto, že sa hanbia za svoj život vo viere. Prejavujú sa takisto ako ostatní, so všetkým, čo k tomu patrí (aj nečestnosť, nadávanie Božím menom...). Inak povedané, žijú tak, akoby Boha nebolo. Na ich vlastnú hanbu. Tomu sa zabrániť nedá. Sme ľudia, so všetkým, čo k tomu patrí. K človeku našťastie patrí aj to, že chce rásť, vyzrieť, skvalitňovať svoj život. Je však skutočnosťou, že skôr si všimneme stratu piatich korún ako stratu seba samého. Skutočne veriaci človek, v náboženskom zmysle slova, bude vždy chodiť na terčom, ani nie kvôli tomu, že trčí ako človek, ale kvôli tomu, že patrí Kristovi. Žiak nemôže byť nad učiteľa. Keď si robili posmech z Neho, tak nemôžeme očakávať nič iné. S tým sa nedá toho veľa nárobiť. Je pravdou, že sme si my, kresťania, tak nejako zvykli na pohodlie bezpečnosti papúč a ako tak „priaznivé“ spoločenské vnímanie. To je len ilúzia. Svetu a ľuďom, ktorí mu patria, sa nemôže páčiť rozvoj ducha. Byť korektným, ľudsky dobrým, sa ale vždy opláti!

kpt. Juraj SITÁŠ
vojenský duchovný
ľahkej brigády Topoľčany

Začiatkom leta si v Trenčíne pripomenuli 90. výročie prvého vzletu lietadla na našom území. Krátko pred vypuknutím prvej svetovej vojny ho uskutočnil dolnozemskej Slovák Andrej Kvasz. Výročie oslávil Slovenský letecký zväz generála M. R. Štefánika najskôr pred pamätnou tabuľou umiestnenou na budove trenčianskej univerzity.

Zúčastnili sa ho nielen zástupcovia leteckého zväzu, ale aj rektor trenčianskej univerzity Doc. Ing. Juraj Wagner, PhD. a ďalší hostia. Spoločne si neskôr v priestoroch univerzity vypočuli prednášku leteckého historika Ing. arch. Štefana Androviča o začiatkoch letectva na území Slovenska. Výročiu bol venovaný aj 13. ročník medzinárodnej súťaže v navigačnom letaní športových lietadiel, na ktorej sa zúčastnili aj členovia aeroklubu z rodného mesta Andreja Kvasza, z Békešskej Čaby. Oba aerokluby, z Trenčína a Békešskej Čaby už dlhé roky spolupracujú. Na fotografii zľava dolnozemskej Slovák a pilot z Békešskej Čaby Z. Kiszely pred tabuľou svojho rodáka Andreja Kvasza v sprievode trenčianskych letcov R. Vlhu, plk. v. v. M. Reicha, JUDr. Š. Vitteka a pplk. v. zál. J. Kuceka.

Mgr. Ladislav JAMBOR

90 rokov od prvého vzletu

Dni kultúry Ozbrojených síl SR

V dňoch 7. – 30. 9. 2004 organizuje Kultúrne a metodické centrum OS SR Trenčín Dni kultúry Ozbrojených síl SR s cieľom pripomenúť a dôstojne oslaviť Deň Ozbrojených síl SR. Prezentácia kultúrnych a spoločenských aktivít príslušníkov OS SR je propagáciou rozmanitých foriem záujmovej činnosti, ktorými príslušníci ozbrojených síl uspokojujú svoje kultúrne potreby. Dni kultúry sú zároveň významným prvkom v kontexte popularizácie OS SR medzi občianskou verejnosťou.

Na podujatí vystúpia najlepší jednotlivci, súbory a skupiny, ktoré pracujú v útvaroch, školách a zariadeniach rezortu MO SR a hostia pozvaní na jednotlivé podujatia.

Dramaturgický plán Dní kultúry je zostavený z týchto kultúrnych a spoločenských podujatí:

MODELY – HOBBY 2004

Výstava záujmovej technickej tvorivosti a hobby činnosti

Výstava bude inštalovaná od 7. do 30. septembra 2004 v priestoroch KaMC Trenčín. Obsahom výstavy budú ukážky z prác príslušníkov ozbrojených síl, ktorí sa venujú záujmovým a hobby činnostiam (modelárske práce, zberateľské atribúty, kolekcie fotografií, ukážky z výtvarných a remeselných prác, zbierky s vojenskou tematikou atď.)

FOLKLÓRNY TREŇČÍN 2004

Folklórny festival Ozbrojených síl SR

Festival sa uskutoční v dňoch 10. až 12. septembra 2004 v priestoroch KaMC Trenčín. Na festivale vystúpia folklórne súbory, skupiny a najlepší jednotlivci (VÁH, BORIEVKA, FATRAN, BREŽŇAN, HAVIAR, NITRAN, SUCHE KARKI) pôsobiace v útvaroch a zariadeniach MO SR. Hostom festivalu bude Vojenský folklórny súbor JÁNOŠÍK zo Zvolena so svojím premiérovým programom.

LAUGO 2004

Hudobný festival Ozbrojených síl SR

Festival sa bude konať 18. septembra 2004. Vystúpia na ňom najlepšie country, trampské a folkové skupiny pôsobiace v útvaroch a zariadeniach OS SR (SET BACK, TENNESSEE, TOTEM, DAMON, MINCE VO FONTÁNE, PLOŠTÍN PUNK, NIVA, MRZKÁNI). Ako hosť prehliadky vystúpi orchester TOP BIG BANG z Posádkového klubu Prešov.

Vyvrcholením Dní kultúry OS SR bude vystúpenie Čestnej stráže prezidenta SR a Vojenskej hudby VePS Trenčín dňa 21. septembra 2004 o 15,00 hod. na Mierovom námestí v Trenčíne. Kultúrno-spoločenské dni uzavrie slávnostný večer 21. septembra 2004 o 19,00 hod. v Kultúrnom a metodickom centre OS SR Trenčín, na ktorom pre príslušníkov posádky vystúpi skupina DRIŠĽAK.

náčelník pplk. Rastislav FRKÁŇ

INZERÁT

Voľné miesta

Veliteľ poddôstojníckej akadémie v Martine ponúka na obsadenie voľné funkcie pre profesionálnych vojakov od 1. 10. 2004:

Inštruktor – PH 24, ČVO 101, PV 20, PT 0204

Inštruktor – PH 23, ČVO 101, PV 20, PT 0205

PZR – 3 miesta

Starší inštruktor – PH 24, ČVO 101, PV 20, PT 0206, PZR – 3 miesta

Bližšie informácie na tel. čísle: 483 617, 483 618

Vraví pán Novák susedovi:
 - Kúpil som synovi učebnú pomôcku. Stála ma stotisíc!
 - Do akej školy chodí váš syn?
 - Do autoškoly.

Manžel pristihne ženu s milencom. Kričí naňho:
 - Od mojej ženy ruky preč, lebo to draho zaplatíte!
 - Čože?! - zhrozí sa milenec. - Aj vám?

- To je hrozné, pani suseda, predstavte si, môj manžel po každom piatom slove použije nejakú nadávku...
 - Môj to nerobí. On sa k piatemu slovu ani nedostane.

- Vraj ti kartárka predpovedala, že ťa žena opustí...
 - No, tak priamo to nepovedala. Vravela len, že ma čakajú lepšie časy.

- Ešte chodíš s tým Rakúšanom, Terka?
 - Nie, bol to len taký malý pohraničný styk.

7 x odpovedz

1. Na pomoc SNP priletela zo ZSSR aj jedna letecká jednotka, ktorá pôsobila ako jediná v okupovanej Európe v tyle nemeckých armád. Ako sa volala ?

- a) 1. československý stíhací letecký pluk
- b) československý bombardovací pluk
- c) 1. československá letecká stíhacia peruť

2. Po ústupe povstaleckých vojsk do hôr patrili medzi najzložitejšie úlohy prechod z liptovskej na horehronskú stranu Nízkych Tatier, pri ktorom zahynul aj Ján Šverma. Bol to prechod cez:

- a) Ďumbier b) Čertovicu c) Chabenec

3. Odborná výcviková škola pozemného vojska sa vytvorí 1. októbra v posádke:

- a) Topoľčany b) Martin c) Prešov

4. Administratívny informačný systém ozbrojených síl SR poznáme pod menom:

- a) ADMIS b) ARAMIS c) ADOS

5. Národná akadémia obrany OS SR nesie meno významného vojenského predstaviteľa:

- a) maršala Jána Pálfiho
- b) maršala Andreja Hadika
- c) generála Juraja Klapku

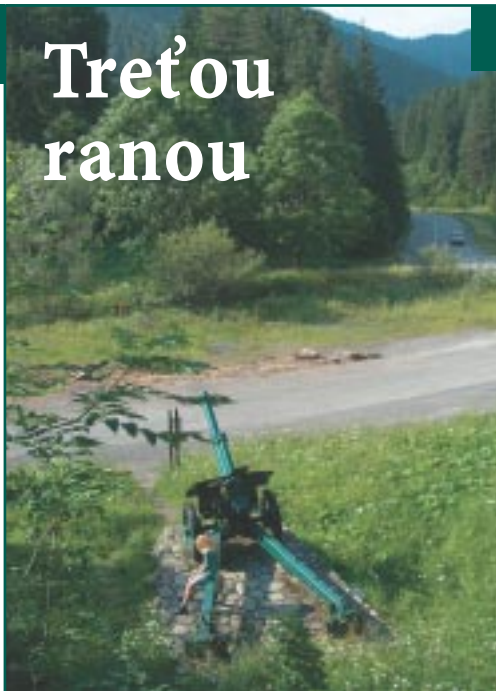
6. V súčasnosti sídli delostrelecká brigáda v posádke:

- a) Jelšava b) Martin c) Brezno

7. Detské letné tábory s duchovným zamieraním sa v priebehu tohtoročných letných prázdnin uskutočnili vo vojenskej zotavovni:

- a) Zemplínska Šírava
- b) Tatranské Zrubky
- c) Smrekovica

Treťou ranou

Fotokuriozita

Pri štátnej ceste č. 72, ktorá vedie z Pohronia na Liptov cez sedlo Čertovica, je po ľavej strane medzi obcami Malužiná a Kráľova Lehota (asi päť km pred odbočkou do Kráľovej Lehoty), ústie Michalovskej doliny. Ani nie dvadsať metrov od cesty stojí na vymurovanom podstavci húfnica. Prečo práve tu?

Medzi obcami Jamník, Liptovský Peter a Vavrišovo bolo v časoch 2. svetovej vojny postupne budované a koncom vojny aj funkčné vojenské letisko Mokrad'. „Letisko a jeho posádka sa niekoľkokrát stali terčom povstaleckých a partizánskych útokov,“ hovorí

vojenský historik Dr. Oldřich Vaněk. Upresňuje: „Nadporučík Ján Strcuľa, veliteľ delostreleckej batérie ľahkých húfníc ráže 100 mm, vzor 30, obranného úseku Kosatec II. taktickej skupiny povstaleckej armády, spozoroval 21. septembra 1944 z pozorovateľne na kóte 1 244 Selnice, južne od Liptovskej Porúbky, že na Mokradi pristálo nemecké lietadlo. Presunul jednu ľahkú poľnú húfnicu do palebného postavenia v dolinke Michalovo. Odtiaľ, treťou ranou, zo vzdušnej vzdialenosti asi jedenásť kilometrov, lietadlo zasiahol.“

Ako mi rozprával môj otec Miloš Droppa (1931 – 1996), účastník SNP v strednom Liptove, zasiahnuté lietadlo bol údajne Junkers Ju 52, ktorý sa, ako zdôraznil otec, „rozlomil na polovice“.

Aj keď v ústí Michalovskej doliny je dnes osadená húfnica ráže 122 mm, vzor 38, vyrobená v roku 1956, teda nie presne tá, ktorou bolo zostrelené nemecké lietadlo na Mokradi, je toto miesto nielen pamätnou pripomienkou bojov v SNP, ale i zaujímavou atrakciou pre okoloidúcich.

Text a foto Martin DROPPA

S Ú D N I Č K A

P R Í B E H

Peter bol podľa mamičky zlaté dieťa. Od malička totiž rád spal. V detstve mu to nespôsobovalo takmer žiadne problémy. Keď však prekročil prah dospelosti, zamestnávateľa nechceli tolerovať časté oneskorené príchody na pracovisko. Preto Peter menil zamestnania. Vojenskú základnú službu však vymeniť nemohol.

Sedmospáč

Peter sa spoliehal na kolektív. Vždy ho niekto musel zobudiť. Jedného dňa však najmenej od 8.10 hod. do 8.30 hod. počas výkonu strážnej služby pri ochrane objektov vojenského útvaru v B., do ktorej bol určený rozkazom veliteľa jednotky ako strážny, v rozpore s čl. 70 ods. 4 služobného predpisu Zákł-3 a strážnymi pravidlami, spal v okope na určenom strážnom stanovišti, až kým ho tak nepristihol dozorný.

Počas trestného stíhania Peter na svoju obhajobu uvádzal rôzne výhovorky. Pokúsil sa zabezpečiť si aj lekárske potvrdenie, že za svoj stav nemôže, alebo ho nevie ovplyvniť. Žiadny lekár mu však také potvrdenie nevydal. Prokurátor podal na Petra žalobu pre trestný čin porušovania povinností strážnej služby podľa § 285 ods.1 Tr. zák., pretože v strážnej službe úmyselne porušil predpisy a pravidlá tejto služby. Samosudca vojenského súdu uznal obžalovaného trestným rozkazom vinným a odsúdil ho podľa § 285 ods.1 Tr. zák. k trestu odňatia slobody na 5 mesiacov. Výkon trestu mu podmienene odložil na skúšobnú dobu jedného roka.

Petrovi ale zostáva záznam v registri trestov, čo by mu v budúcnosti mohlo kaziť pokojný spánok.

plk. JUDr. Vladimír PETEJA

Parašutizmus je šport, kde sa stretávajú ctížiadostiví, odvážni a sebavedomí mladí ľudia.

V osemdesiatych rokoch neexistovali žiadne súkromné parašutistické školy, ako je tomu dnes. A tak boli len dve možnosti, ako si vyskúšať opojenie zo zoskoku. V armáde alebo v brannej organizácii – vo Zväzarme. Samozrejme, že najrozšírenejšia bola druhá možnosť. Zoskokom predchádzala pomerne dlhá príprava a nesčíselné množstvo odpracovaných brigádnických hodín, takže na prvý zoskok, ale aj tie ďalšie, sa každý tešil. Po desiatich skokoch do neznáma sa každý z nás, mladých rotmajstrov, ktorí začali svoju kariéru na časlavskom vojenskom letisku cítil minimálne ako majster sveta...

Pohľad do výstrihu

V tom čase používané padáky typu OVP-65 a 68 balili pod dohľadom inštruktora dvaja ľudia. Náš kamarát Milan balil padák na svoj trinásty zoskok. Chvilu predtým dokončili balenie padáka kolegyni Jane, ktorá s nami skákala. Milan nebol poverčivý, a tak poradové číslo zoskoku mu nerobilo starosti. Vrcholilo leto a naša Janka mala na sebe len voľné tričko. A pretože príroda bola k nej štedrá, Milan sa pri balení díval hlavne do jej výstrihu a sústredil sa naň viac ako na prípravu padáka. Počas stúpania v staručkej An-2 do výšky 800 metrov, z ktorej mali vyskočiť, začal mať Milan pochybnosti o tom, či má dobre zabalený padák. Horlivo premýšľal, či niečo neopomenul, ale vždy sa mu pred očami namiesto častí padáka objavoval len pohľad do výstrihu... Vyskočil z lietadla a ešte nikdy tak nečakal na otvorenie padáka ako v tých chvíľach. Padák sa našťastie otvoril bez problémov, takisto ako Jane, ktorá skákala po ňom. Na zemi sa však zaprisahal, že pri balení padáka sa v budúcnosti bude venovať len a len tejto príprave. Na druhý deň opäť balil padák s Janou - a čo myslíte, kam sa viac díval?

Milan ČIPKA

TAJNÍČKA: Dánske príslavie	konzervuj dymom	pichľavá ozdobná rastlina	pokrik na býčích zápasoch (špan.)	EČV okr. Senica	MOL ČR	nápoj (bás.)	POMÔCKY: kea, LZ, Ka Braila, olé dúl, mts, kas	hádzal na kopu	príslušník nacistickej org. SS (hovor.)	obraz nahej postavy	Obrana	skr. českej koruny	kaukazská osada (aj aul)	ako
šikmo, bokom							druh papagája mor ošípaných				nubijská bavlna maď. jednotka dlžky			
2														
Autor: Vojtech Kúkol	aké (hovor.) meno Bohúňa			písmeno gréckej abecedy	oblievate, polievate túz							popevok uchráni		
MPZ Egypta			MPZ Peru súper			preš starodávna skriňa				MOL Bulharska angl. skr. pohoria			ŠPZ okr. Lučenec	ľad, po česky
3							prelamuj vlast				všetko, po angl. mesto v USA			
Oskár (dom.)				starý, po anglicky aker, po česky			1 druh zákuska							
Obrana	konzervuje dymom	pojmem duše v st. Egypte obytná stavba			vírusová choroba zvierat hora				zápach make-be-fore-break contacts					
pohyblivá časť tela			podvádzam zosilnený súhlas							cit. vyjad. údiv (aá) on, po nemecky			úľ, po česky	české citoslovce no, nu
4														
značka kvality				Slovenská akadémia vied (skr.)			mesto v Rumunsku							

Obrana súťaž

Nadzvukové stíhacie lietadlo F-5E Tiger II

Vzdušné sily Rakúskej republiky nahradia zastaralé nadzvukové lietadlá Saab J-35ÖE Draken modernými strojmi Eurofighter Typhoon. Lietadlá J-35ÖE vyradia zo svojej výzbroje skôr, než ich stihnú nahradiť modernými európskymi strojmi. Rakúsko sa rozhodlo preklenúť toto prázdne obdobie štvorročným lízingom 12 nadzvukových stíhacích lietadiel F-5E Tiger II zo Švajčiarska. Prvé štyri nadzvukové stíhacie lietadlá F-5E Tiger II prevzali rakúske vzdušné sily zo Švajčiarska 9. júla 2004. Švajčiarsko objednalo v USA celkovo 72 lietadiel F-5E. Prvé stroje získali v roku 1978. Lietadlo Northrop F-5E Tiger II vzniklo ďalšou modernizáciou stroja F-5A Freedom Fighter. Sériové stroje začal výrobca dodávať prvému zákazníkovi v roku 1973. Lietadlo s dĺžkou 14,45 m, rozpätím krídla 8,13 m, výškou 4,07 m a maximálnou vzletovou hmotnosťou 11 214 kg poháňa dvojica prúdových motorov J85-GE-21B s prídavným spaľovaním. Základnou výzbrojou lietadla F-5E proti vzdušným cieľom sú dva kanóny kalibru M39 kalibru 20 mm a štyri protiletadlové raketové riadené strely krátkeho dosahu AIM-9 Sidewinder. Maximálna rýchlosť lietadla F-5E je 1 740 km/h.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Správne odpovede z OBRANY č. 15/2004

č. 1 – Stinger

č. 2 – AH-64 A+ Apache, CH-47 DG
Chinook, AB-205 A1, AB-206B,
UH-1N, NH-300C

č. 3 – Rožňava

Výherca súťaže z OBRANY č. 15/2004

Ondrej Demeter, Dedinka

Výherca krížovky z OBRANY č. 15/2004

Kpt. Norbert Abrahám,

Otázka č. 1

Koľko lietadiel F-5E Tiger II budú mať vo výzbroji rakúske vzdušné sily?

Otázka č. 2

Koľko olympijských medailí získal vo svojej športovej kariére Michal Martikán?

Otázka č. 3

Ku ktorej historickej osobnosti sa viaže slovné spojenie „husársky kúsok“?

Odpoveď spolu so spiatočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku
najneskôr do 12. 9. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Pracovisko CT,
v popredí
MUDr. Peter Surový

Lepšia európska úroveň

Na začiatku tejto fotoreportáže bol naliehavý telefonát do redakcie. Jeden známy novinár nás prosil, aby sme mu pomohli zohnať telefónne číslo na rádiodiagnostické oddelenie bratislavskej Nemocnice ministerstva obrany. Jeho manželka dostala mozgovú príhodu a vo veľkej nemocnici, kde ju hospitalizovali, bolo cétečko pokazené. V druhom nemocničnom gigante vyšetrenie neposkytlo všetky potrebné informácie. No a aj ošetrojúci lekár mu tvrdí, že na vojenskú sa dá vždy spoľahnúť a vyšetrenie jej tam urobia najlepšie... Je to naozaj tak? – spýtali sme sa primára oddelenia MUDr. Petra Prečinského, od januára tohto roka plukovníka v zálohe. „Ak by niekto povedal, že pracujeme na úrovni doby zásluhou najmodernejšej techniky, tak by som mu oponoval. Je to predovšetkým zásluhou erudovaných odborníkov, ktorých nám hádam môžu závidieť iné pracoviská na Slovensku,“ s hrdosťou sa usmeje odborník s 27-ročnou praxou v odbore. Tak či tak – aj ich technika patrí k tým najmodernejším. „Keď zrátam jedno s druhým, predstavujeme takú lepšiu európsku úroveň,“ porovnáva primár, člen Európskej rádiologickej spoločnosti. Možno dodať, že jeho oddelenie je aj školiacim pracoviskom Slovenskej zdravotníckej univerzity. No v jednom je jeho tím

naozaj jedinečný. Nikde inde na Slovensku nerobia CT kardiovaskulárneho systému. Ak teda inde chcú lekári podrobne poznať stav srdca, tepien či žíl, musia do nich zaviesť katéter. Na oddelení MUDr. Prečinského sa tieto vyšetrenia robia neinvazívne aplikáciou kontrastnej látky do periférnej žily. Potom prístroje spolu s počítačmi dokážu napríklad srdce nasnímať v trojrozmernom zobrazení. Následne si ho na obrazovke možno otáčať a prezerať, ako keby ste ho mali v ruke... „Už pred asi desiatimi rokmi, keď sme kupovali prvé špirálové CT na Slovensku, som chcel, aby sme sa venovali aj vyšetreniu ciev a srdca pomocou CT. Vo svete už vtedy bolo zrejme, že cesta pôjde tadiaľto – a my na nej dnes máme v podmienkach Slovenska naozaj náskok.“ Na oddelení MUDr. Prečinského v súčasnosti realizujú bezfilmovú prevádzku. V minulom roku v nemocnici dobudovali nemocničný informačný systém a v tomto roku obrazový počítačový archivačný systém (PACS). Už je zabehnutá bezfilmová prevádzka CT a sonografických vyšetrení, ktoré archivujú v pamäti počítačov a sú k dispozícii lekárom všetkých oddelení nemocnice. Iba vtedy, keď nemocnica, ktorá sem vyslala svojho pacienta, nemá patričné počítačové pracovisko, respektíve nekráča s dobou, uložia snímky nie na CD nosič, ale na rádovo niekoľkokrát drahšie filmy. A na čom primár Prečinský pracuje teraz? Snaží sa získať desať miliónov korún, aby mohol úplne dobudovať digitalizáciu všetkých zobrazovacích modalít. Vidieť, že všetku energiu vkladá do technického a odborného skvalitňovania svojho pracoviska, ktoré vyšetří približne 40-tisíc pacientov ročne. To len návštevník si všimne, v akom ostrom kontraste sú špičkové prístroje a maximálna profesionalita pracovníkov oddelenia so skromným starým bukovým nábytkom v primárovej maličkých kancelárii.

Pavol VITKO
Foto Lukáš MILAN

MUDr. Peter Prečinský

Skiascopia,
vyšetrenie
orgánov
priamym
presvietením